

ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

POLITIKAI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-utca 155. szám, Gergurov-féle házban,
hova minden, a lap szellemi és anyagi részét illető köz-
lemények intézendők és minden díjak fizetendők.

A haeszmeyei nemzeti párt hivatalos közlönye.
Megjelent minden vasárnap és esztendőnkön.
Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Dr. MOLNÁR GYULA.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 frt. — Félévre 5 frt. — Negyedévre 2 frt
50 kr. — Egy óra 85 kr.
Egyes szám ára 10 kr., a vasárnapi szám 15 kr.

Társadalmi elítéltek.

Hogyha valaki egy embert megöl, hát azt vasra verik, aztán fölakasztják vagy börtönbe vetik s ott szynlódhetik élete végéig.

Ha ezt pedig mágnás urak tesszik, kaszinói becsületbiróság alakjában, akkor, — nos, akkor nem történik semmi.

Pedig amazt még számtalan körülmény védheti; hirtelen fölhevülésében, a pillanat hatása alatt, vagy pedig felbőszítette fogott fegyvert kezébe, a mire a leölt talán rá is szolgált; de a mellett röviden is végez, megöli s az áldozata csakhamar kiszved.

Azok — végigviszik az áldozatra kismemeltet egy keszerves kinszenvedésbe, a mibe az beleöszül, megkinozzák valamennyi idegeit a várokozással; próbára tesszik hitét, reménységét; aztán mikor már meg is ölték, az áldozatnak végig kell szenvednie azt a halálvonaglást, a mely addig tart, míg átfuródik az a golyó homlokán, a melynek esővét gyilkosai adták kezébe.

Amaz védheti magát, a törvény emberei rendelnek melléje irástudó és eszes férfiakat, a kik a sorompók előtt kifejtésként azokat az indokokat, a mik mentik az ő bűnét; — emez pedig nem is lehet jelen, a midőn gyilkosai az ő élete felett határozhatnak; nincs joga egy szót szólani; a mi a hibáját enyhítené, nem szabad az emberi indulatokra és szenvedélyekre hivatkozni s nem szabad Istent tanuságul hívni ártatlansága érdekében.

Amaz apellálhat, felviheti ügyét a legmagasabb ítélőszékig, reménye lehet, hogy lesznek, a kik másképp védekeznek az ő ügye felől; — a kít pedig a becsületbiróság halálra szánt, annak nincs felebbviteli foruma, nem lehetnek reményei, — vége van.

Aztán hiába fordul feléje egy egész ország rokonszenve, hiába sajnálkoznak rajta a legmagasabb és a

legjelesebb férfiak; neki ütött az ő órája; s ha az élethez való ragaszkodása nagyobb, mint a szegényérzete, élhet; de akkor is csak halott lesz, a társadalom halottja, a mely sosem fogadta kebelébe a megbélyegezett embert.

Nem áll vele szoba a legutolsó kishivatalnok; büszkén nézi őt le, mert neki *liszta* még a becsülete.

Eltagadják a rokonságát atyafiai; senki sem akar egy vérből való lenni a becsstelennekkel.

Fölkelnek az asztalok mellől, a hová ő ült; mindenki a gyalázat büztét érzi a közelében.

Háta megett összesugnak az emberek s ujjal mutatnak rá: „Ni, ez az, a ki . . . .”

. . . . . Es ha az ember, megdondolja, hogy ez az ember ártatlan? . . . .

Nem. Erre nem szabad gondolni. Errare humanum est. A becsületbiróság is megtévelyedhetik, a mint a törvény emberei is hibázhatnak. A szívekbe nem látnak sem ezek, sem amazok. A becsületbiróságnak is lehetnek — s bizonyára vannak is ártatlan elíteltjei, ép úgy, mint a törvényszékeknek.

Hanem az nincs helyén, hogy a becsületbiróságok kezeibe egy nagy hatalom van letéve; hogy ők rendelkezhetnek a delikvens életével, és hogy az ő ítéletük, a melyet csakis a puszta látszat alapjá hozhatnak, nagyobb erejű, mint a törvény halálos ítélete.

Ha valaki előre megfontolt szándékkal, nyugodtan, teljes hidegvérrel és ezinizmussal esal, a törvény csak fogházakra itéli; ha valakit a játék heve, a pillanatnyi pénzszóvárgás visz rá, — arra nézve az végzetessé válik.

És — tanu rá maga a társadalom — a ki börtönben volt, az nincs úgy számkivetve a társadalomból, mint az, a kít a becsületbiróság elítéli.

Mindezeket pedig a becsület kedekze írja elő, a felvilágosodottság századának utolsó évtizedében.

R—r.

A szabadság napján.

— Az ifjusághoz, az 1848. évi ifjuságról. — *Véres Károly* beszéde a Zombori Casinó hazafias ünnepélyén 1896. márczius 15-én.

Ifjak! Polgártársak! Az az esztendő, az a glóriás esztendő, az volt a században a 48-ik esztendő. Ez az esztendő, melyben most mi gondolkozunk, tehát Fichte szerint vagyunk, attól a diaskörös esztendőtől számítva, hasonlóképen a 48-ik esztendő. Ennek a kétszer 48 esztendőnek lepergése, fordulása a mult sirjába, volt még szükséges ahhoz, hogy elközeledjék a millenárius esztendő, egy idő rengeteg végpontja, a magyarok adventje, melyet nekünk a magyarok Istene, kedvező kegyelméből, megérni engedett. Erről azonban szólhatunk akkor is, ha a szimpompás nemzeti és országos ünnepségek, felkünk, szívünk gyönyörűségére, örömitas szemünk előtt, a közeli jövőben lezajlani fognak.

Most azonban mi, századvégi emberek morogjunk csak abban az időben, melyet a század, a mai napig keretel be, és annak végéről tekintünk egyelőre vissza csak erre emberöltőre, melyet átélünk. Nagyon sok az, a mit mi láttunk. Nagyon sok az, melyet miatértettünk. Nagyon sok az, melyet mi tapasztaltunk. Jó és rossz idők egy folytak össze látókörünkben, mint mikor a ragyogó esillagok elsápadva, beleolvadnak a menyboltozat kék színebe és miként a messzetávolban a szemhatáron, az ég ölelkezik a földdel, a tiszta ég a föld sallakjával.

A nagyidők tanui egymásután tesszik le az élet vándorbotját, az öregség mankót, egy-egy memorandummal. Akár hany, szűkes viszonyok között jutva, cselédkenyérre volt már fanyalodva. Az emberei élet legellenségesebb két fenevadja: az inség és elkeseredés, közülük is sokat terelt le ideelőtt az élet ösvényéről. Maradunk utánuk mi nagy idők kis tanui, kik a nagy időkben éltünk ugyan, de arasznyi korunknál fogva mitsem tehattünk. És utánunk ti ifjabb nemzedék! léptek, a nagy időknek már csak csodálói, kik a nagyidők tradícióit már csak edes szülőitek, hazafias tanítóitok, vagy maguknak a nagy idők tanuinak ajkairól hallottátok. Szép szokat, dülő esaták hűstétéről.

Akkor is volt e hazának lelkes ifjusága. Most is van e hazának lelkes ifjusága. De ha végig tekintünk az egész század ifjuságán, valljuk meg, nem volt ebben az egész században olyan irigvelt ifjuság, mint a 48-iki fiatalok. Azért mondom irigyeltek ezt az ifjuságot, mert nagy időben lett tetterős, mikor a hazának, feltett alkotmányunknak legnagyobb szükségére volt rá. Mi, kik ahhoz meg csak szenge

korunk hajnalát éltük s a nemzet nagy öbredésekor csak könnyű fakarddal hadakozhattunk, szeretünk volna egyszerre és hirtelen megnögni, mint a fa sudarának árnnyékát megnyújtja a bitor palástjában lehanyatló nap utolsó visszfénye. Szeretünk volna, ha őrök karunk már akkor olyan erős lett volna, mint a tölgy ága, hogy birtuk volna hordani a nehéz puskát, és birtuk volna villogtatni a súlyos kardot. Azok pedig, a kik a nagy időkben, szürkére kopott elaggodtak voltak már, szeretnék volna egy-két évtized súlyát, terhét vállalkról levetni, hogy könnyű sorokban szuronytzegezhessek, kirántott karddal mehessek előre, csak előre, mindég csak előre. . . ! Mert a hazaszeretet érzése belopta magát a szívembe.

„Es az ifju és az agg is,

Elfelede mindenét.

Honszerelmi lángtól égve

Felajánlá életét.“ *)

De nem kellett azoknak segítségül senkiesem. Növekedhetett a gyermek anyja szobájában, zsebbe vajt kezekkel csendes hallgatásba merülhetett az aggasztán is zsölyeszkében. A gyermeknek jött még idő tenni, mikor esült a hangulat. Az agg ugy is megtéve már, a mivel tartozott.

Mint mikor észrevétlenül megjelenik a tavasz első mosolya, a szerény kis ibolya, s illattárral betölti a légzönt, és mint mikor az illattárral terhes puha szellő lebben: hasonlóképpen mikor alig serkedt ki a fű, a szabadság szózata, a szabadság eszméi, ott lebbentek már a márczius levegőben. Azzal szívott be egyszerre. Megértette mindenki a hangos szózatot, Pozsonytól Brassóig. Kárpátok szikla bérezteitől el addig, hol az Adria szép zöld vize, a magyar tengerpart sziklakövein fehér habokra zúzódvá török meg. Tullarsogott az az ébresztő szó, minden földi robajt. Az ajkon ült a szózat, a szívbe szürkőzött le. És megérték ifjaink s kor intő és hívó szózatát. Siettek, mintha csak forró lett volna lábuk alatt a talaj. Csodánfüveletekre mentek, mert lelkesek voltak. A merre csak jártak, fegyvert esőrtettek, puská ropgástól reszkedett a levegő. Vértőcsákat esmáltak. De ebből a vérel követett fakó földből nőtt magasra, mint a déltidek imbolygó pál-

*) Vörösi Ferenc költeményeiből.

májának sudara, a szabadság faja, melynek árnnyékában mi most pihenünk, nyomukba volt mindenütt a győzelem. Csak a természet törvénye gátolta meg őket, tulnaggy erő állítja meg a maroknyi csapatot, mint mikor szikla tömb állja útját az iramodonak.

Aldozunk azért szívesen uraim, polgártársak, ezuttal is a negyvennyolcadiki hőselkű ifjuság emlékének, és rójuk le ezuttal is irántuk a kegyelet adóját visszaemlékezősköppen. Emlékük mülo soha ne legyen. Ők legyenek mindég utánczandó mintaképei a magyar ifjuságnak, ha jönnek zivatáros századok.

És most hozzátok fordulok ifjak, édes hazánk fiatalsága. Arany ifjuságnak nevez benneteket a köznapi szólamód. En nektek új zimet szántam. Legyetek vele megelégedve, ha öregebb barátok titeket millenáris ifjuságnak nevez. A hazai történelemnek már nagyobb kezükönyve az, a melyből tanulhatok, mint az volt, melyből még én tanultam, csak egy rövid kivanatban akkor, mikor nem is akarták, hogy a magyar ifju jól is tudja édes magyar hazája történetét, ugy a mint az igaz volt. Az én tankönyvemből még felsirt nem egy bántó hang. Előttek e század bótartalnu könyve, előttek egy ezredév történetének vastos könyve is, lapozzatok benne szívesen. A kérielhetetlen és igazságosan bíráló Klio karddal jegyezte be ezekbe a könyvekbe az eseményeket. Találtak e nagy könyvben sértőn száikas ösztövért, furesa vetésű betűkkel megirt lapos aránytársakat is, de találtak abban kövér aranybetűkkel is kidomborított magasztos nagyszerű dolgokat. Válasszatok ki a jókat példaképek, de tanuljátok meg abból azt is, hogy sok volt rosszul téve, a mint volt léve. Legyetek dicső tettekre mindég lelkesülők, mint a milyen a negyvennyolcadiki ifjuság volt. De minek is vállalkozom én az oktatói szerepre akkor, mikor ti ezt mind már ugy is tudjátok, s már teszitek. Hiszen ti élesztétek mindég márczius idusán 15 ikly évfordulón, azt a tüzet, lángot, paraszat, mely a haza oltárán már akkor égett, mikor a negyvennyolcadiki ifjuság koblát, szívét melengette az. Ellesszettek hát továbbra is a hazaszeretet tüzet, zsaratnokát, hogy az soha ki ne hamvadjon. Tegyetek atként, mint Veszta istennő papnői tönnek, kik az ál-

dozati oltáron a tüzet, lángot kialudni sohasem hagyák.

Látom, titeket is szent hæv és lelkesedés tüzel. Közöttetek egyik kezdeményez, a második, harmadik sorakozik mellé, a negyedik hozzá szól és másort alkot. Bevontatok mindenkit müködésnek keretébe, s a mai hazafias ünnepegy meghatott mindenkit. El is jöhetett arra mindenki szabadon, kit szíve ide vonzott szabadon. Beszédos ajkatok zengott hazafias dallamokat, és támasztott szívükben hasonló akkordokat. Dallamos ariákat esaltatok ki érezből és szárazfából egyaránt, az egy-másba olvadó hangok harmoniájára sirhattunk volna a fájólelkű költővel, ugy a nemzeti hiavállás, valamint a nemzet imájának éneklésekor. Szavaltatok tüzesen és lelkesítőn s nem egy könnyet esillogtatottatok. Ünnepi beszédet mondatok, akár imádságos könyvből olvastatok, volna azt. Gyönyörködhetett mindezekben, az égben, Petőfi, a negyvennyolcadiki ifjuság vezére. Es gyönyörködhetett ezekben, az égben, Kossuth apánk a lélek értelem és jóbünyűség felszabadítója. Csak az imént élte-tétek a legelső magyar embert, a legalkotmányosabb királyt, s a szabadság napjának jelentőségéről figyelemmel hallgattatok a sok szép szót. Es mind eme pompázott hasonlatokkal és szóvirággal feldisztatott beszédek után, áldoztatok most gyenge szóim folytán a negyvennyolcadiki hős ifjuság emlékének is, mikor a multnak képét szemléltem a jelenbe. Tett mindenitek mestersen, mennyit tehetet.

A mely hazának ilyen lelkes ifjusága van, mint ti vagytok ifju barátim, annak az ifjuságnak bátran adhatjuk át a haza jövő sorsát. Es ha mi még egészen nem valóshatunk meg nemzeti Profétánk jóslatát, vigyetezki teljesedésbe azt a mondatát: Magyarország nem volt, hanem lesz.

Ifjak! Modern idők uj emberei! A jó kedv magas hullámán emelem a pohárt és iszom szép jövőtökre. Látom a lélek értelmét ott ülni ifju üde arcotokon, de igaz marad azért, hogy mindinkább nehezebben érvenyesülhettek e hazában, s mindég nagyobb látókörr kell majd munkátokhoz, mert a politika sohasem volt a jó erkölcesök meleggya, es a realismus egy emberöltő alatt csaknem meghódította a világot, és csaknem kipusztított minden idealismust. De mindannyian

TÁRGZA.

Márczius tizenötödike a zombori főgymnasi-umban.

(A „Z. és V.“ eredeti lérczája.)

Áhitat, sóhaj, megilletődés lebeg át a tavaszi természetben. Az idő melegétől előbukkannak a szív alakú levelek mögöl, gyöngeszáraikon a kékülő virágok. A gyenge szellő édesen bolygatja kíváncsan fejcsékeiket ide s tova a szabadság levegőjében. A felettük magasló bokrok ágai, zöldelő rügyeikkel, mindmegannyi templomív a természet oltára felett.

A zszindelyek módjára egymásra tapadó szirmok lassan-lassan kiszélescednek, a kis bibe elfoglalja igéző ferde állását, a növény élettől duzzadó tökéjéből nyúlani kezd az ostorindacska, özönlöni kezd az illattár és az ibolya teljes pompájában áll előtűnk.

Az üde kelyhek, a sok égsszínű pártá, a magáratartás kedves jelével a kis görbe sarkantyúval, milyen fogékony lélekre vallanak.

A virágzás a szép, a biztató jövőnek életfő eleme, előfeltétele.

A zombori m. kir. állami főgymnasium ifjusági önképzőkörének márczius tizenötödikén rendezett emlékünnepeye ilyen ibolyafakadás volt. Az emberi természet legszebb virágaiban gyönyörködhetett mindenki. A fiatal szívek érzelmei olyan üdén, bájosan és természetesen tárultak elénk, akár a tavaszi pázsit zöldje, a madárfiúkok csicsérgése vagy a báránykák szökdecselése.

Különbén is, ha az ember ellátogat azokra az ünnepegekre, a melyeket az ifjuság nemzeti nagy események emlékére szokott rendezni, akkor olyan látványosság-nak lesz a tanuja, a minőhöz foghatót a föld egyetlen egy helye sem nyújt neki. A szabadságszeretetet a legzsengőbb, a legősibb alakjában fogja szemlélhetni. Keserű tapasztalatok, szomorú ébredések még nem torzithatták el ezt az érzelmet ezekben a keblekben. Úgy nyilvánul az, ahogy az Isten megteremtette.

Ezenkívül ilyenkor figyelhetni meg leginkább, hogy a nevelés tudományának mai forduló pontján, a bölcsészeti és a történeti világnézet egymás ellen folyó csatájában, az idealismus és realismus allandó harcában a mi paedagogusaink lelkiismeretessége mikent egyenlőtli ki nálunk az ellentéteket.

Az éreneknek, a nemes vagyakozásoknak valóságos üvegháza a fiatal keblek. Az élet hidege, fagyá, dere, viharai nekik nem árthatnak az iskola falai között.

Az ifjúnak a lelke ösztönszerűleg vágyódik a szép, a jó, a nemes után, mint a növény a napra, a nedvességre, a melegre. A tanuló ifjuság tanaraifól nyeri azt az anyagot, a melylyel idővel gondolatvilágának kincsesházát berendezi. A lélek tükre nem vetíthet más képeket az agyba, mint a melyeklátókörebe esnek. Az ember eszejárása, viselete az egész életen maganviseli a közepiskolai nevelés bélyegét.

A könnyű magatartás, a szerény megjelenés, megnyerő beszédmód, jó előadás és egy kis elmélet elcsajátása az egyik iskola szerint a nevelés főcélja. A ideális irány ellenben csakis az elmélettel és a magoltatással tördök.

Márczius tizenötödike megmutatta, hogy minálunk mindenben a legszebb összhang uralkodik.

A nagy ünnepeknek ima volt a beköszöntője. Az ifjuság rézgel félklienkor, diszmagyarba öltözött zászlóvivővel az élen, a kinek a kezében a magyar állam címerével ékeskedő nemzeti színű zászló lengett,

mégis bizunk bennetek, hogy a haza sorát egy-két határákóval alábra toljátok. A Kárpátok sugár termetői fenyőit csak télen néma őrei az országnak, de ti legyetek igazi őrei a hazának. Szívesen iszom azért jövőitokért. Eljétek és kövesseitek elődeitek lábnyomát. A magyar fajnak minden haladást atkaroló ereje soha ne fogyatkozzék meg bennetek. A római költő azt mondta: élvezd a napot. Én azt mondom nektek élvezétek a pillanatot, mert a mi időnk olyan gyors szárnyon jár, hogy a mi a régieknek egy egész nap volt, az nektek a pillanatnál is kövesebb. Jól jegyezzétek meg azonban víg mulatozástok között is, hogy a haza minden előtt. Hazafiságotok pedig épüljön jellem szilárdaságon, hogy reátok is illyek a híres komáromi vár jelmondata, nec arte, nec morte. Ismételve kívánom: éljétek, és támadjon fel gyakran bennetek ezután is a magasatos nagy idők emléke, de különösen az új magyar haza születésnapján, március 15-én! Eljen a hon! Eljen az alkotmány! Eljen a magyar ifjúság!

Vacsorák a márciusi nagy napok emlékére Zomborban.

A mikor a legutóbb egy gókeresoport csak jelezte, hogy produkálni fogja magát, közönségünk egy fél nap alatt már előre elkapkodott minden jegyet. Abban a nagy hidegben és ördögös, porzaporos borában úgy megtelt a városi színház, ahogy még soha. Akármelyik ránczos képű, rekedtes hangú cocotte couplet-ival tomboló lelkesedést képes keiteni minalunk és csakugy tolonganak a diadal szekere körül. Akárhány villanyos panoráma meggazdagodva hagyja el városunkat. Így folytathatók a végtelenig.

Nem emlekeztemek ezekre a jelenségekre, ha a zombori intelligens társadalom ugyanilyen érdeklődéssel viselteték a kulturális és hazafias mozgalmak iránt is. De mire tanít a valóság?

Zombor városában a kormánypartnak

a képviselő-választások alkalmával 350 hivatalnok-szavazata van.

Ezt tudja mindenki. Zombor városa megyeszékhely, van törvényszéke, pénzügyigazgatósága, főgymnasiuma, Tóth Kálmán-köre, majdnem 400 tagból álló, a város leggazdagabb embereit magában egyesítő polgári casinoja, Olvasó-köre, akárhány pénzügyintézete, adóhivatala, mindenféle egyletei és mégis Magyarország újjászületésének, történelmünk legdicsőbb örökének emlékére rendezett banquetten alig jött össze huszonöt honoratör. Még 25 embert az iparos osztály szolgáltatott és emnyit volt az egész. Ezek is, mintha halottai torra gyűltek volna össze. Az iparos dalárda maga tizenket taggal képviseltette magát.

A casinói dalárda, a mely hazafias érzések ápolására, a dallal való nemesítésre alakult és mai nap majdnem 80 tagból áll a legközönségesebb összejöveteleken is a dalok egész özönével szokta emelni az estély ünnepélyességét, ez este néma volt, mint a sír.

A Tóth Kálmán-kör, rendes körülmények között az apatini plőzereket is behozatja amugyis 40 tagból áll zenekarának kiegészítésére, még a matinee-ra is csak nyolc hegedűst és egy nagybögöst vezényelt ki este pedig a hangját se lehetett hallani, pedig van ám dal-szakosztálya is. Az óriási plakátok bizony kárba vesztek.

A millenium évében a zombori polgári casino falait nagyobb szomorúság nem érthette. Hiszen még tavai is majdnem száz ember ünnepelte ugyanitt március 15-ét. Bizony hamar meg is unja az ember az ilyen fogalmakat, mint a haza, szabadság, emberi jog, nemzeti ideál, magyarság.

Igaz, hogy 1848, mártius 15-dikének a szegény osztály, a nép köszönhet legtöbbit.

Talán ennek a kétségbevonhatlan ténynek volt a természetes következménye, hogy az alig 200 tagból álló Nép kör, az iparos osztálynak egyesülete, minden zaj és láma nélkül olyan népes és lelkes vacsorával ün-

nelpelte meg mártius 15-én a magyarok ujkorának legdicsőbb napját, hogy az Cegléd városának is dicsőségére vált volna.

A kaszinó-egyleti társasvácsorán egyébként Bárczi Iván lelkes felkőszöntőt mondott Ő Felsőgére, a melyet a jelen voltak állva hallgattak végig; Vertesi Károly pedig gyönyörű beszédet mondott az ifjúságra. dr. Pataj Sándor beszéde, ismeretes okokból, elmaradt. Tősztokat mondtak még ezenkívül Bárczi Iván Pribil Ernőre és Popovics Sebőre, Trischler Károly Bárczi Ivánra és az iparos dalárdára, Popovics Sebő a nap jelentőségére stb. stb.

A népköri diszvácsorán dr. Donoszlovics Vilmos beszélt hatásosan és lélekemelőleg mártius 15-ének jelentőségéről és Kossuth Lajos isteni küldetéséről, dr. Fratricsevics Ast Vince Császka Györgyre, mint az egyesület disztagjára, Ehrlich Nándor Szemző Istvánra, a díszelőkre, Csirszka János Ehrlich Nándorra, Paul Kálmán dr. Donoszlovics Vilmosra, dr. Szilágyi Istvan Vilmos Eibach Istvánra, mint az iparos dalárda elnökére, Eibach István dr. Alföldy Árpádra, Varga István Paul Kálmánra, dr. Alföldy Árpád a Nép kör legöregebb tagjaira, Makra György dr. Szilágyi Istvan Vilmosra emelte poharát. Jókévd, hazafias meghatottság, lelkesedés, majd elmerengés a régi dicső napokon, az öregek visszaemlékezéseire váltogatták egymást harmonikusán az estélyen. Egész este a Hymnust, „Kossuth Lajos azt üzenté“-t, „Ne sírj, ne sírj Kossuth Lajos“-t énekelte váltogatva és unison a közönség. Tizenegy óraker a hazafias lelkesedés már olyan nagy fokra hágott, hogy még a régi idők ősz tanúi is táncra kerekedtek és meghatóan járták a verbungost.

Március 15-ike a vidéken.

Ó-Besse, 1896. március 17.

Még olyan fénynyel nem ülték meg Ó-Beesen a március 15-iket, mint az idén. Nem hiába az ezredév márciusa ez!

nemzeti szín kokárdákkal feldíszítve, a tanárok vezetése alatt vonult fel a főgymnasium épületéből isteni tiszteltre a római katolikus templomba.

A szent mise végén a „Hymnus“ elénekésével olyan meghatottságot keltett az Isten házáat megtöltő közönség szívében, hogy számtalan arc nedvesedett meg a hazafias elfogultság edes könnyeivel.

Egyébként az ünnepélyen magán, a mely a főgymnasium tornacsarnokában folyt le, igen díszes, nagy és előkelő közönség jelent meg. Dr. Platz Bonifác, a főigazgató, Széchenyi József törvényszéki elnök, Sándor Béla, a volt főispán, Schlagetter Gyula polgármester, Czirfusz Ferencz, kir. tanácsos az első sorokban foglaltak helyet. Különösen a hölgyek nagy száma emelte az érdeklődők physiognomiájának érdekességét. A műsor a lehető legváltozatosabb volt és minden egyes pontját valóságos élvezettel hallgatta a közönség.

Weber Mihály, főgymnasiumi zenetanító szerzeménye: a „Magyar induló“ színes, helyenkint rapszodikus mű, a melyben a hazafias érzések és a délibabos rónaságok romantikus hangjai szerencsésen vegyülnek egy egészsze.

A főgymnasiumi zenekar ügyesen emelte ki az egyes szépségeket.

Petőfi „Nemzeti dalát“ Hubay Jenő átíratában és Kölcsey „Hymnus“-át a főgymnasiumi zenekara hazafias, mely érzéssel és lelkesedéssel adta elő.

Major Károly dr. felügyelő tanár megnyitó beszédében alapos tudással és meggyőzően interpretálta a nap jelentőségét.

Postpischil „Szerelni almát“ és a „Rákóczy induló“-t a főgymnasiumi zenekar olyan zenei praecizitással és intelligentiával játszotta, hogy minden hozzáértőt elbájolt.

A legnagyobb hatást hiába mindig csak: „Kossuth Lajos azt üzenté“... kelti a magyar szívekben. Ma is ez volt a program leghatásosabb száma. Kézsmárky Béla VII. oszt. tanuló énekelte a főgymnasiumi zenekar kísérete mellett. Meglepően kellemes, lágy, mindamellett nagy terjedelmű, férfias, érekes baritonja igazán kiválóan alkalmas eszköze a szívek megindításának.

Falcione László pályanyertes emlékbeszéde: „1848. mártius 15.“ a melyet Ungár Imre, a VIII. osztály tanulója olvasott fel lelkesen és hatásosan, kedves eszközökkel eseteli az 1848. évi, mártius tizenötödikének jelentőségét. A közönség mindenben

helyeselte a bírálók véleményét és örömmel konstatalta, hogy ez az emlékbeszéd szép és valódi tehetség megnyilatkozása.

Czikler Kálmán VIII. oszt. tanuló értekezése: „Petőfi hazafias lyrája“ egyszerűen és megkapóan ismerteti Petőfi hatását, irányát és eredményeit.

Kozma Andornak „A szabadság napja“ című költeményét Ernst Ármán VI. oszt. tanuló szavalta hévvel és melegséggel.

A főgymnasium gyermekkara „Hunyady László“ opera néhány áriájának elenekelésével nyújtott mindenkinek igazi gyönyörűséget.

Egy szóval egészségtől duzzadt minden. Az ifjúság szárnypróbálgatása distingvált izlésre, tántoríthatlan haszaszeretetre, finomságra, alapos ismeretekre mutatott.

Igazi kincsekkel járul mindezekhez Major Károly dr., a kinék fáradszhatlan tevékenysége és kiváló szakértelme mozgató ereje ezeknek az eléggé alig méltányolható és bámulatos törekvéseknek.

Kacagó.

A rendező bizottság, a mely tiz sadalmi testület vezetőiből állt, mindent elkövetett a siker érdekében és nem kárba veszteten.

Vasárnap — gyönyörű időben — délután 2 órakor az első városi olvasókörből indult ki a menet és utközben csatlakozva a többi kör is, a Magyar Népkör elé vonultak. Itt a rendezők megállapították a felvonulás sorrendjét. Elöl egy nemzeti szín zászlót vittek, utána két koszorú leány között egy fiatal ember díszes koszorút vitt, majd 48 koszorúleány következett vöfenyekkel, a kiket a magyar Nőegylet tagjai követtek, majd a nép-kör, dal-kör, ker. kör s legényegylet, egyetértés-kör, iparos-kör, első városi-kör stb. követték. A nemzeti zászlók közt a magyar népkör, a túzóltó-egylet és a legényegylet díszes egyleti zászlókkal. A menetet a templomba vonult, a hol rövid istentisztelet volt, a mely után a közel 4000 lélekkel álló néptömeg tömött sorokban a temetőbe ment az elesett honvédek sírjához. Mindvégig a túzóltók kordont vontak.

A temetőben a sír mellett az emelvényen a dalkör és a szereplők foglaltak helyet. Az ünnepélyt a magyar dalkör a Szózat elnevelésével kezdte, a mely után *Finta Ignác* polg. isk. igazgató szép beszédben méltatta a nagy nemzeti ünnep jelentőségét. *Gubánis Ferencz* szavalta ezután dr. *Szászy Kosségi* orvosunk alkalmi ódját, a mely hangzatos és lelkes költemény nagy tetszést aratott.

A sirt körülálló 48-as honvédek szemében kicserdült a köny, mikor így énekeltek:

„Szemünk előtt e szent ünnepnapon
A mult emléke folyton ott lebeg,
Csaták zajából hangzik bérc, halom,
Es mintha látnánk, harczoló sereg!
Arcunk pirul, szívünk hevülve dobban
Es megfeszülnek testünk izmai . . .
Közöttetek harczolva, küzdve ottan
Mert nem tehetünk, verünk ontva, mi?!“

Befejezésül a dalkör a himnuszot énekelte, a mely után az óriási tömeg más úton visszatért a Népkörhöz.

Méltó befejezése volt az ünnepélynek a társas vacsora. A községi vendéglő nagyterme szűknek bizonyult, még eddig semmi ünnepélyen sem volt annyi bankettező. Összesen 240 személy vett részt, közöttük az összes hivatalfők.

Az első felköszöntőt *Zsótér Andor* mondotta öfelségére, a legalkalmasabb királyra; utána dr. *Grünbaum* Pal a szabadság ebredésének emlékére; *Verchovsziei* a rendező bizottságra s főleg annak elnökére: *Frenner Ferenczre* és jegyzőjére: *Finta Ignácra*; *Grünbaum* Sándor *Kossuth* Lajos emlékére; *Ostrogóncz* Ferencz a megjelent hazafias hölgyközönségre; *Zsótér Andor* igen szép beszédben fejtette ki, hogy a szabadság a millenium év befejezte előtt lett teljessé, midőn kimondották a tavalyi törvényben a lelkiismeret szabadságát. Majd ültet merte a néppárti törekvéseire, a közel jövő egyetértésére üríti poharát; dr. *Szászy* a még elő és megjelent 48-as honvédekre ürítte poharát stb.

A kedélyes társaság hazafias lelkesedésében a kora hajnali óráig együtt maradt. Az igazán szép és impozans emlékünnap ily váratlan sikerét *Finta Ignác* polg. isk. igazgatónak és a bizottság tevékeny tagjának, de különösen a hazafias iparossgazdai buzgalmanak tulajdonítható.

Mi elmondhatjuk, hogy az ezredév márcziusát méltóan ültük meg; ez szolgáljon jövőben is mintaképpül.

F. J.

Bogoya, 1896. márcz. 16-án.

A mit a nemzeti öntudat, a ladás és mivelődés zászlója hirdet, azt a bogoyai „Polgári Olvasókör“ minden alkalommal dokumentálani iparkodik.

Márczius 15-ét, mint a magyar nemzet

kívánsága békés teljesülésének 48. örömemlék napját nyilvános ünnepé avatta. Mintha csak az egben is ünnepelték volna a magyar szabadság eme diadal ünnepét, oly mosolyog nézett le ránk a nyájas nap az égboltról. (E kiváló szép tavaszi nap azt a meggyőződést kelte, bennünk, hogy a Gondviselés (az alakulásunkkor följáért) körünk védnökségét elfogadván: kegyelme jeléül küldte ünnepünkre e kellemes napot.)

Már kora reggel a nagy nap jelentőségét lobogtatá a játszi szellő a nagy trikolor zászlóval, mely körülökröl messze benyult a tüzszózába, hogy a községnek ünnepi jellegét kölcsönözön s a környékből keresztül kocsizó különböző nemzetiségekben — titokzatos suhogásával — azt a sajátosság érzést kelte: „Ne bántsd a magyart!“

A program, a melynek főrésze a kálvária halmon Isten szabad ege alatt sikerülten lett megtartva, a következők:

1.) Reggel 10 órakor szent mise hallgatása (hol kimenőre a kör dalárdája éneklte a Szózatot.) 2.) Délután 1/24-órakor gyülekezés a kör helyiségekben, honnet nemzeti szín zászló alatt kivonulás a szabadba. 3.) „Emlékszed“ tartja: *Omelka* János; 4.) „Szózat“ éneklte a kör dalárdája; 5.) „A magyar nemes“, szavalja: *Bogyó* József; 6.) „Nemzeti dal“, szavalja: *Grubits* Imre; 7.) „Sir a Tisza, sir a Duna“ éneklte a kör dalárdája; 8.) „Alkalmi vers“, szavalja: *Zatskó* Alajos; 9.) „Hymnus“, éneklte a kör dalárdája; 10.) „Kossuth imája“, előadja *Vincze* Fábán; 11.) „A szantizott dala“, éneklte a kör dalárdája; 12.) „Nemzeti zászló dicsőítése“, szavalja: *Omelka* József; 13.) „Nem uzen már minékül“ éneklte a kör dalárdája; 14.) Visszavonulata a kör helyiségekbe, hol a dalarda folytatja a hazafias dalok zengését a késő estig.

Messze vezetne, ha minden egyes szereplő sikerét külön-külön melatnánk, azért abba nem is bocsátkozom. Azt azonban megemlítem, hogy a kör tagjai, a községi előjárók teljes számmal, a lakóság szinten tömeges jelenlétevel tündökölt. A körből való indulást egy mozsar durranás jelezte, mely az utczat azonnal benepesíté. A felvonulás imponzas, fölemelő volt. A trikolorat *Vincze* Fábán választmányi tag vitte elül 48-asoktól közre véve a főtuton, utána az elöljáróság és a férfi közönség ment illően csoportosulva; két oldal, a hátsókor előtt a nők sokasága haladt, hogy megfelelőbben illusztrálják az eredeti szabadság ünnepnapját.

Visszatérve a körben barátságos tartalgás és a dalarda kifogyhatatlan hazafias darabjainak élvezete mellett töltöttük az estet.

G. K.

Uj Szilvac, márc. 16.

Márczius idusát az egész ország, különösen annak magyarok lakta részeiben évről-évre nagy fényvel és pompával ünneplik meg. 48-ik évfordulója volt azon napnak; — 48-adszor ünneplik ezt már szerte országunkban, míg végre hozzánk is eljutott annak híre, talán már tudták talán hírből ismerték a nemzet e szép ünnepét, de megünneplését nem merte vagy nem akarta senki proponálni.

Végre valahára a millenium évében annyira jutottunk, hogy páratlan lelkesedéssel ünneplhetjük meg a szabadság napját.

Trikolorok jelezték, hogy e nap, melyre virradtunk — ünnep — egy nemzet ünnepe, hozzájárult a taraczkok durrogása, a harangok kongása. — Szóval ünnepélyes volt minden, meglátszott minden emberben, hogy tudja mit — miért ünnepel.

A néparadat már reggel 8 óra-

kor megindult a templomba, hogy ott nyissa meg az ünnepélyeket.

Megtelt a templom minden zuga, ott voltak valláskülömbőség nélkül, az intelligencia is megjelent teljes számban. Majd felhangzott a „Szózat“ énekelve a dalárdától, melyet csakhamar az egész tömeg lelkesen énekelte. Érdekes volt hallgatni, mily érzéssel énekelte a német anyanyelvű, de magyar érzelmű nép a Szózatot.

Majd átvonulva a nagyvendéglő helyiségébe elhangzott a nagyhatású megnyitói beszéd.

Egész terjedelmében itt közlöm.

Tisztelt gyülekezet! Uraim és Hölgyeim! 48 évvel ezelőt a haza szívében, hazánk fővárosában, Budapesten, a nemzet szíve megnyílt s benne szunnyadó dicső érzelmek testet öltöttek. E napon töröltetett el a hagyományos mult, nyert halalos döfést az arisztokratia stemzetett sírba a szolgaság-e napon lett egyenlő polgára a hazának minden lakója, nyelv különbség nélkül lett tagja minden polgár a magyar nemzetnek.

Egyenlőség a törvény előtt, megszűntek a kiváltságok, eltűntek az előjogok — egyforma a törvény előtt a főnemes és a polgár.

Testvéreké lettünk, magyar, német, szerb, oláh, tót, ruthén egy nemzetnek tagjai vagyunk, büszkén valja magát e politikai utjaszületés napjától e haza minden polgára magyarnak! Epen ugy, mint a szabad Schweicz és Amerika szabad földet lakók, nemetek, francziák, angolok és más nyelvűek: büszkén nevezik magukat szabad Schweicz és Amerikai köztársaság lakóinak. Szabadság, a melyért annyi vér hullt e haza földén századokon keresztül, melyért annyi dicső esett el a vérmezőn, ugy hogy nincs e hazának oly tere, mely honfi verrel ne volna öntözve. — „Sajó, Mohács, Nandornál elfutó“ — talán hazánk könnye vagy te nagy folyó.“ — Ott mindenütt küzdöttek e hazának lakói nyelv különbség nélkül, német a sepeşgről a banati szerb oláh és a bérczes felvidék hazafias tőjái. — Az önkény 1848 március 15-én a halalos döfést megkapta, küzdött, bukott, de a nemzettel rokonszenvezett Európa és Amerika! Szólnok, írszazeg, Vajcz, bérczes Erdély láttad a szabadság bajnokait hullani a drága eszményért a szabadsáért! Idegen hatalom jött verbe folytatni a szabadságot, rablanczokba fűzni a szabadsávet: bitó s 13 vertanucz Aradon a mi polgathánk, hová, ha csak gondol is a magyar: szíve feldobog a hazáért s szabadsáért!

A magyar nemzet, az országunk meg volt sebesítve, de nem halt meg: szívós kitartása békés úton elérte mind azt, a mit bölcsesség a számító békés politika elérhetett: elfogja émi a többit is . . . szabadosk leszünk, önálló szabad állam s egy lelkesült nemzetölt nem bün, ha arra tör!

Hják! Vértiak! Lelkesüljünk e napon. — Az ige testé lett — Hazafias érzéssel üljünk ünnepet, lelkesüljünk az egyenlőség, testvisérség és szabadság eszméjeért, hogy ez már a csecsemő vérebe átmenjen, hogy szeresse e hazát, hová sorsa köti, tanulja meg ideje korán, hogy: itt éneked halnod kell.

Ily magasztos érzéssel megnyitom e szép ünnepet: Eljen a király! — eljen a haza!

Zajos eljen és tapsok követték a program minden egyes számát, míg végre elérkezett a program végző száma a Himnusz, melyet mély esendben hallgattak végig. elhangzása után csaknem tomboltak a lelkesedéstől.

Este sikerült bankett volt, melyen 6 öreg 48-as honvédünk is részt vett.

— Szebbnél-szebb toasztok hangzotak el, az elsőt Poór József ref. lelkes mondotta a királyra, melyet a közönség állva hallgatott. — A hölgyek is megjelentek teljes számban s csak éjfélkor oszlott el a jókedvű társaság.

Igy ünnepeltünk mi itt, hol bár nemetül beszélnek, de szívük jó magyar szívek. Adja isten, hogy ezental minden évben megünnepeljük e napot, oly fényvel és oly lelkesedéssel, mint azt az idén ünnepeltük.

—r.—a.

B. Monostorszegh, 1996. márcz 16.

Március 15-ét, társasvacsorával egybekötött ünnepséggel ülte meg a bodroghmonostorszegi Olvasókör. A kör rögtönzött dalárdája négy szolamú hazafias karnekeket énekelt; Fürst Salamon, a kör jegyzője, a hazafiság szent tüzetől áthatott gyönyört emlékbeszédében méltatta a nap fontosságát, Gubitz Kálmán köri tag az olvasókörre vonatkoztatva fejtegette márcz. 15-ének jelentőségét. — A szép számban megjelent tagok — ugyyszólván — reggelig kitartottak szünni nem akaró lelkesedéssel énekelvén a Kossuth-nótát, a szótartot, himnust.

Szabadság, 1896. márcz. 16-án

Március 15-ikének emlékére a Szent-Ferenczi templomában délelőtt ünnepi mise volt, melyen a negyvennyolczas honvédek testületileg vettek részt. Az iparos önképzőkör délután megkoszoruzta Paganini honvédörngy sirját, hol Csillag Karoly ügyvéd az író szép gyászbeszédet mondott. Az egyesület este lakomat rendezett, a melyen Benedek reformatus lelkes alkalmi beszédet tartott.

A Kuba szigeti harczok.

Azon nemzet, mely a nagy felfedező, Kolumbusz Kristófot, az új világban másodsor való megjeleneése után, vasra verette és láncban szállította vissza Spanyolországba, meg nem érdemelte az új világ kincsét; a Pizzarók és Kortekek kegyetlen hódításai csaknem mind elveszték és leginkább az elemes angol szász faj kezere átszarmazva, ez utóbbi lett az amerikai renaissance megalapítója.

Szarzaföldi gyarmatainak elvesztése után egyedül Kuba szigete maradt híres dohány, cukor és kávé ültetvényeivel, melyre azután a koldus spanyol grandezza kifejthetetlen kincs szómjával rea fektüdt. Az egész világtól, kivéve az anyaországot, elzáró gyarmati politikájával, magas adó és a Spanyolországból oda küldött hivatalnokai kar kiszilpolyozásával a nagy Antillák ezen legkiterjedtebb szigete tönkre tetetett, és nem esoda, ha ezüdek óta folyik már, több-kevesebb megszakítással a szabadságharcz. A század elején egy pár évig az angolok bírtak a föld ezen paradicsomát, és szabad kereskedelmet adván neki, akkor erte el virágzása fénypontját, melyet a későbbben visszakerült penzsovár spanyol kormány ismet tönkre tett.

1 1/2 millió lakosa van a szigetnek, melyet, többnyire bennszülöttek, azután mulatók, kredok és kevesebb szamu europaiból állanak. Az aránylag ritkább népesség mellett kisebb kiterjedésű a mivel föld, sok az erdőség, mely a szélszört guerilla harcznak felette kedvez, úgy hogy az utolsó felkelés is 10 évig, 1868—1878-ig tartott, és a most vissza hivott Campos tábornok pacifikálta akkor a fellázadt szigetet. Az egyesült államok már egyszer viték az alkusz szerepét, mikor pár év előtt 120 millió forintot kinaltak a lazadók nevében a szigetet Spanyolországnak, melyet az azonban el nem fogadott.

Az emberbaráti szereteten kívül a Yankee anyagilag is érdekelve vannak a sziget önállósága és belkormányzata körül, a mit az alsó ház és a senatus utolsó határozatai eléggé bizonyítanak. Ha Cleveland elnök azok megerősítésével késkis, az a kül komplikatióktól félelemnek felrható, mivel kompetens elég van más is a sziget birtoklására. A kubai népre és magára a spanyol kormányra elég jellemző, hogy a rab-szolgákat legkésőbbben Kuba szigeten szabadították fel, a gazdag telepítvényesek nem engedték azok előbbi felszabadulását. A lakosság erkölcsi és műveltségi hátramaradása, a bennszülött és a spanyol temperamentum nem nyujtanak arra nézve biztosítást, hogy azon esetben is, ha felszabadulva elnyerné önállását, állandó virágzásnak örvendene, mivel látjuk ezt azon államokban, hol a spanyol, az ezzel kevert és a tiszta bennszülött népfaj teszi ki a lakosságot.

Magara a szigetet nézve legkívánatosabb, ha a spanyol kapzsi kormánytól szabadulva, a csillag lobogó, azaz a szabad államok fennhatósága alá kerüljön.

Majosi.

A kiállítási faluról.

(Vége.)

Kérem ne szomorodjanak el tüstént, ha Veszprémegye oszloptornácus házába lépnek. A szent-gáli nép nem mindily öreg am, mint a mi itteni alakjaink. De hát a népviseleért, meg a multak emlékéért sokat meg kellett tenni. Ez a bakonyközépi nép hajdan udvari vadász- és kanász szolgáltatókat végzett; ma csak az öregje tud róla. A néni is a kemence mellett, a mint ott a cizmost cizrogatja, bizonynyal csak a multa gondol, és az sz Szemző bácsi, a mint az ablak mellett ülve pipája füstjét eregeti, ezeket a mult emlékeit fejtegeti az Andris kanász előtt, a ki a hátréval szalonnájaért jött be vasárnap reggelén.

Már előre tudom, hogy nagy kíváncsisággal várják megnevezését a 13-ik számú háznak, mert ezt a házat mindenki, a ki még látta, dicsérte, magasztalta. Az a rokonszenve az oka, melylyel a csángók iránt viseltetünk, avagy azok a zöld alapon tarka virággal festett ablakdeszkák, avagy az a csin, tisztaság, mely a házat környezi? — nem tudom, de az bizonyos, hogy mikor én e nép között jártam, a nép józan takarékossága, az asszonynepek kercesetlen tiszta fehér öltözéke, vallásossága, barátságos modora engem is egyszerre megnyert. A ház egész belső berendezése, az egyöntetű styben készült butorok, a kerti virágokból koszorut fonó leányok méltó képét nyujtják a takaros keretnek!

A falu végére értünk! Elhallgatók, — — — mert amit itt látnak, az már magától beszél. Tizenhét ezigány van itt egybegyűllve, sátor alatt tanyázva és a putri körül. Egyik szegit kovácsa, a másik kantant fottoz, a harmadik gazdátlan csukot főz, pipál a negyedik stb. József főherczeg telepítette őket ide. A falu nem lehetne el nélkülök, — — — valamint ők sem a falu nélkül!

Az ország németajku lakossága népéletének bemutatására Szebenmegye száz, Metzenzf város német, Torontalmegye sváb, Nyitra vármegye felvidéki német házakat építettek. Ez a nagy haz nyitja a nemzetiségi sort!

A szász ház oszloptornácus pítvarába a „Laube“-ra lépés vezet. A szászok festői viseletében 5 alak van a házban, melynek butorzata egyöntetűen eredeti szász festéssel készült. A falakon önkanták és tányerok, tarkavirágú falak, — az asztal le van takarva, mint mikor valami készül; csillog, fénylik minden! A menyasszonyi díszbe öltözött leány nyugodtan teszi kezébe

választottjának a magáét. az öregek áldása rajtuk.

Abból a vidékből, a hol jó csengő ásoakat, a tartós kavéporlóköket, a három lábú vasbogárokat kalapácsolják, került a faluba a három ablakos metzenséfi ház. A mintákat, a felvidék regalabérloinek tipikus alakjait ki ne ismerné? — Szorgalmas, kis igényű nép ez, melyet sok nyomorral ismertetett meg a kis vasipar pangása. El se hinnék, ha bevezetésemmel el nem árulom, hogy német házba lépünk. A ház asszonya — tisztes matrón — arany párta a fején, fényes a felső kabátja, selyem a köténye és brokát a szoknyája. Egész öröme két felöltött gyermekében van. A legénys Boeckahuszáröltönyben van, termetes, daliák alak. Le-fényképezte magát. Az anyja most bírálja nagy kedvteliséssel a kezébe levő fénykép és az eredeti összevetéssel a felvétel sikerét!

Csak a torontáli jómódú svábtól telik ki olyan kényelmes ház, a minőt a jécsai mint. Ismerni kell az „Ausbehaltener“ intézményt, hogy megértsük, miért lakik a két öreg külön a fiataloktól. A penziós öregeké a kis ház. Okuláres néni ke fogogat az ocskabutoron szoba ablakanál; karosszékében ül a pohos öreg ur; kutyája — együtt ventül vele — a lábánál nyugszik. — Igazi csendelet! A nagy házban két fiatal ingerkedik. A sváb legények a búcsú alkalmára szavazatóbbséggel „Vortänzernt“ szoktak választani. Ennek aztán jogában áll választottjának felpanitkázott rozmaringallyal lajándékozni. A Hannes (Johannes) ép ezzel bántja meg a Rezit, hogy a szomszédék Káthi (Katharina)-jának fogja atvinni a kintüetítő csukrot, ha tüstent csattanóan meg nem erősíti a változhatlan ragaszkodást!

A 17. házszám kapujához értünk. Az egyetlen emeletes ház ez a faluban. A házközösségben elő handlova nemetek, az ország legérdekesebb német ajkú népe lakják. Ellentete a jécsai svabnak gazdagság és jölet tekintetében. Takarni, kertészkedni jár az alföldre, csak a telet tölti otthon. Ilyenkor vannak aztán a családi tanácskozományok, osztozkodások, lakodalmak. Egyébként a családfő osztja ki a közösséghez tartozóknak a szetepet és a legöregebb parancsnak mindannyian szivesen engedelmesskednek.

A 18 ik számú telek a krassó-szörény-megyei háznak jutott. A narancsarga és sötétek festések a homlokzaton, a bükkfalból való építkezés, a magas, alapített toroncz, a kontyos tető, a nagy tágas pítvar, ebben a szendicsefőző usi, mind-mind érdekes részletek. Fialat házaspár lakja. Alig, hogy összekeltek. — Csit — éppen otthon is vannak! — a menyecske varrópamutot gomolygól a motofalról azaz csak gomolybitana, ha az előtte egy apró padkán ülő sört szemü uracsakjának pillantásai meg nem zavarnák. Boldogan élvezik esendes otthonukat, senki sem zavarja a naiv jelenetét! azaz hogy mégis — nem egyedül vannak! Észrevevően tanuja van az egész ömlengések: a kemence tetején gubbaszkodó cizca, a harmadik a társaságban. Dr. Lened tanár műve.

A szemközti téren álló kupos tetejű keresztfát Csikvármegye állítottta, a mint a felirat mondja, „a kiállítás alkalmára, Krisztus urunk kinszenvedése emlékére“. A keresztől jobbra van a székely ház, azzal szemben a ruthén, az ekes szeb ház, aztán a bolgár, vend, tót és a sokacz.

A székely házat festői kerítésével, galambbúgos kapujával Peter János uram építette. Ott számol papiranyagmása most is a hátsó szobában, mint jó acsmesterhez illik, hogy megmondhassa az előtte türelmetlenkedő újfalusi menyecskeknak, miből kerülne ki egy takaros nyári konyhának a költsége. — A ház körül futó toronczon, éppen az első szoba ablakanál, sudartermetű legény áll és ugyancsak csipked az ablakon kibáthó leányzó arcját. — Ezen a jeleneten úkozott meg a falunak egyik látogatója, mondván,

hogy teljesen ellentétben áll a tornáczajtó fölött olvasható felirás értelmével. „Bekesség a bemenőknek“ — mondja az irás — és a bent lévő leánynak nincsen bekessége; — „egészség a kimenőknek“ — folytatja tovább az irás; — pedig dehogyan! beteg annak a búcsuzó, szerelmes legénynek a szive!

Amint népviseletben pompának, festőinek lehet nevezni, össze van az hordva a nemzetiség utca házaiban. A szerb ház asszonyának drága, arannyal himzett főkötője, papucsja, kötője, a bolgár férfi fehérposztó ruhája, a sokác menyecskek pávatollas, ezüstgyöngyös fejdiszei, a tót ház legényének virágos kalapja: külön-külön követelik ki a tejszést.

Kövessenek, kérem, egy pillanatra a szerb ház pitvarába és nézzék meg, miként kozingtat a falu rossza, a csunya férfiek réme és minden csinos asszony kedvence, a daliás Péro, a ház asszonyával és annak sógoránéval. Nem is lakzi, a melyen nem a Péro a vőfely; nem is kóló (körtáncz), a melyben nem ő dirigálja a jókedvet. Selyemmel gazdagon kivarrt mellényét, a fehérposztó nadragijára kihimzett cifra virágokat — tudom — nem egy festő fogja lemosolni.

A botnak is két vége, a falunak is két szöge van. A községháztól jobbra a másik. Ez a szöge a magyar pástorélet bemutatásának van szentelve. Itt van a breznóbányai juhaskunyhó, a felvidéki turókészítés, a híres brimzának műhelye. Tenne a kattan, az üstök, az akasztó horgok, fejdézsák, szóval minden, minden, a mi ehhez a mesterséghez tartozik. Mellette a magyar vándor (nomád) pástorélet utolsó maradványa, a cserényi, a kecskeméti tanyák pasztorkunyhója; vesszőfonásból van; Szegedi György, Kecskemét város gazdasági tanácsosa Herman Ottó néprajzi tudósunk közreműködésével létesítette.

A cserénynyel szomszédos a „vasaló“, a hortobágyi pástorság nádepitménye, melyet gúzsvessző tart össze. Végül a kerek alaku „kontyos“, Turkeve számadó gulyása, Finta Miklós állította és rendezte be.

S most csak egyet tartozom még kiemelni, azt, hogy ez a falu maradáno közintézmény alapvetője. A 120 drb bábú, mely különféle jelenetებსben hat hónapon keresztül mulattatja a látogató közönséget, az a káprázatos sok népviselet, melyet a bábukra húztunk, a thékák, padok, karosszék, kastenek és tányérosok, a kormos fazekak, a nyársak, ezakajtok, tekenők, a melyeket a házakban látunk, kivétel nélkül a néprajzi muzeumba kerülnek, s ha a Gondviselés is úgy akarja, századok multján is hirdemi fogják, hogy volt egy országos kiállítás, mely a nemzet ezeréves fennállásának emlékre összegyűjtötte a nepelet jellegzetes tárgyait, — hirdetik majd akkor, a mikor a kultura nivelláló hatalma eltörölte már az emlékezetből is a festői népviseletet és e házberezdesi tárgyak már csak a mult kedves emlékeit fogják képezni!

A mily vonzó lesz akkoron ez a muzeum, oly varázserejű lesz — jól tudom — a kiállítás tartama alatt a benépesített falu. Igen, benépesített, mert a faluban havonként több ünnepély lesz. Felvonulnak cifra szerzeszamu, felpántlikazott lovaikon a szerb legények, a szemrevaló ormánsági menyecskek, a pengősaroknyaló matyók, a tarka szoknyát viselő egri Marcsuk, a feheruhás sváb lányok, hogy egy-egy lakadalmat, búcsút, szüreti, aratási ünnepélyt tartsanak a faluban. Aztán a bőkezű miniszter 50%-al mérsékelte a zónát, barakkot is épít, népkonyhát állít a földmives népek, hogy a legtovábbi határszélről is, össze-vissza 5 fnt költséggel jöhessen el két napra még a legszegényebb ember is.

Ilyenkor aztán ugyebár ott leszünk mi is mindnyájan. Az a kézszerítés, melyet ilyenkor a nemzetiségekkel váltunk, az öröm, melybe belevegyülünk, a táncz, melyet a néppel eljáruunk, mind egytől-egyig annak a magasztos érzésnek lesznek kifolyásai,

mely a haza minden hű fiát kivétel nélkül elfogja, midőn itt a faluban, az igazí egy-szerűség, a kireteten jókedv tanyájában ünnepeljük nagy nemzetünk ezeréves fennállásának ünnepét.

Városi ügyek.

Zombor szab. kir. város közigazgatási bizottsága folyó évi márczius hó 21-en d. e. 9 óraker, a törvényhatósági tanácsközösi teremben rendkívüli ülést tart. A tárgysorozatot nem közli a meghívó.

Politikai hírek.

Bácsmege közönségének átirata:

A képviselőház szombati ülésén az elnök bemutatta Bács-Bodrogh vármegye közönségének feliratát az Ausztriával fennálló vámszövetség megújításánál Magyarország közigazgatási érdekeinek megóvása tárgyában. A kérvényt tárgyalás és jelentéstétel végett kiadták a képviselőház kerényi bizottságának, a mely nemsokára tárgyalni fog a kérvény felett.

A honalapítás ünnepének megörökítése. Báró Bánffy Dezső miniszterelnök, a képviselőház keddi ülésében a következő törvényjavaslatot nyújtotta be „a honalapítás ezredik évfordulója megünneplésének megörökítése céljából alkotandó művekről“:

1. §. A törvényhozas a honalapítás ezredik évfordulója megünneplésének maradáno emlékekkel való megörökítése céljából elhatározza, hogy

a) Budapesten a Városligetnek az Andrássy-ut és a tó közötti részében a nemzet történelmi multját megörökítő emlékművet állít,

b) az ország hét különböző pontján, nevezetesen a munkácsi várhegyen, a nyitrai Zóborhegyen, a Merva vizének a Dunába torkolásánál emelkedő dévényi várhegyen, Pannonhalman, a zimonyi várhegyen, Pusztán, szerez a brassói Czenkhegyen emlékoszlopokat emel,

c) Budapesten a várbán a Nagyboldogasszonyról nevezett koronázási templom mellett Halászbástyan Szent István király lovasszobrát állítja fel,

d) országos szépművészeti muzeumot létesít s annak gyűjteményei befogadására Budapesten alkalmas helyen megfelelő épületet emel,

e) az ország különböző vidékein 400 új népközlöt állít fel.

2. §. A miniszterium megbizatik, hogy az 1. §-ban felsorolt alkotásokkal járó munkalatoikat végrehajthassa.

E munkalatoik költségeinek fedezésére, és pedig:

a) a Budapesten a nemzet történelmi multját megörökítő emlékmű felállítására 802.640 forint;

b) az ország hét pontján emlékoszlopok emelésére 350.000 forint;

c) Szent István lovas szobrának felállítására s a szobor körüli tér rendezésére 300.000 forint;

d) a szépművészeti muzeum létesítésére s gyűjteményanyagának gyarapítására 3.200.000 frot, végre

e) 400 új népközlő felállítására 198.000 forint hitel engedélyeztetik.

3. §. A 2. §-ban jelzett s összesen

4.850.000 forintot tevő költségből 750.436 forint már az 1895, és 1896.évi állami költségvetésekbe beillesztve lévén, a fenmaradó 4.100.204 forintnyi szükségletből 74.604 forint az 1893. évi IV. törvénycikk 2. §-ának Ártmeneti kiadások III. (Miniszterelnökség) fejezete alatt számolandó el s a pénztári készletekből fedezendő, 4.025.600 forint pedig a munkalatoik előhaladása szerint szükséges részletekben a következő évi állami költségvetésekbe veendő fel.

4. §. Jelen törvény kihirdetése után azonnal életbe lép, végrehajtásával a miniszterelnök, a pénzügyi s a vallás es közoktatásügyi miniszterek bizatnak meg: *Báró Bánffy.*

H I R E K.

— **Hírek az érseki egyházmegyéből.** Jeger Konrad deronayi ideigl. adminisztrator ugyanoda plébánossá kinevezetett. Kápláni minőségben áthelyeztetek: Cziráky Gyula Dautováról Homokmege, Fiedler Lajos Karavukováról Hodsághra, Stelczer András Hodsághról Apatinba.

— **Márczius 15.** Meleg, szép verőfényes vasárnapi napon emlékeztünk arra az esős, nyirkos szerdai napra, a midőn — 48 év előtt — a sajtószabadságot kivitták. Az ünnepies hangulat elég szépen nyilvánult; ugyan „nem öltött zaszlódiszt a város“, a mint az illeti volna, de azért elég szép szamu trikolorokban gyönyörködhetünk. A kokárdákkal már sürűben találkozhattunk; meg pedig nem esupán a tanulók körében (nemelyik ugyancsak felpántlikazta magát, azt híven, hogy minél több rajta a nemzeti szín, ő annal nagyobb hazafi) hanem a polgarokon is. Kis hazafiass tüntetésben is volt részük. A diákok egy csapatja, melynek hazafiu felhevülésének a szintök sablon szerű iskolai ünnepelyek ki nem elégítették, a főútczán s a korzón körülvonulva enekelte nagy lelkesedéssel a Kossuth nótát; Heinicz Kálmán, városi főszamvevőt pedig, a ki erre az alkalomra — dícséretes példával járva elől — atillával és magyar csizmával jelent meg, tüntetőleg megjelentek. Az ünnepségek a következőkép folytak le. — *A polgarok* a polgári kaszinó nagytérmeben matinéval ünnepeleik meg a szabadság napját. A termet csaknem zsufolással megtöltötte az egybegyűlt közönség. Az ünnepély első pontjait az iparos dalárda a „Tóth Kálmán“-kór zenekarának kísérete mellett élénkelte a Szózatot. Utána Szalay Frigyes szavalt a el hévvel Bartók Lajos ünnepi edáját. Majd Trischler Károly felolvasásban emiekezett meg az ünnep jelentőségéről. A finalé a Himnusz volt, melyet a kaszinó egyleti dalárda énekel el zenekisérettel. Este ugyanott bankett volt. Az első tosztot Bárci Iván mondta a királyra, azután ugyanó a kaszióra s annak oszlopaire; majd pedig Vértési Károly 1848 ifjúságáról beszélt lángoló szavakban az ifjúságnak; gyönyörű beszédjét lapunk mai száma egész terjedelmében közli. Utána meg többen emeltek poharat s a közcavosra a reggeli órákban ért véget. *A főgymnasium* szépen sikerült ünnepélyt rendezett, melyről azonban lapunk tárca rovataiban emlékezik meg munkatársunk. — *A felső kereskedelmi iskola* ünnepélyt a „Fohász“ énekelése nyitotta meg. Utána Raichl Jenő felső osztályos tanuló Petőfi „Márczius 15.“-e költeményét szavalt. Utána megint ének, majd pedig induló következett, melyet az intézeti zenekar adott elő szabatosan, minden dirigálás nélkül. Horváth Zsigmond felső o. t. szép felolvasásban emiekezett meg a márcziusi mozgalmakról. Rosenthal Ármán közep o. t. Bartók Lajos „A magyar ifjúsághoz“ cz. előlé adta elő. Az énekar által szépen elnekelte himnusz fejezte be az intézet ünnepélyt.

— **Dr. Grüner Samu kitüntetése.** A zombori izraelita nőegylet dr. Grüner Samu, az egyetlér dékán titkárát a nőegylet 25 éves fennállása alkalmából szép és kitüntető ajándékkal tisztelte meg. Az elnöknő, dr. Spitzer Mórné szép beszéd kíséretében átnyújtotta az egyetlér ajándékát; egy csinos és izléses stílusú ezüst tollat, ezzel a felirattal: *Dr. Grüner Samu úrnak, nagydémeti önzellen titkárnak hálaája és tisztele jeléül 25 éves fennállása alkalmából — a zombori izr. nőegylet. 1896.*

— **Megszűnt lap — új lap.** „A király meghalt, — eljen a király!” Ezt a mondatot — hihetetlen, de igaz — Apatinban most így variálták: „Megszűnt a régi lap — eljen a új lap!” A minél fureszbb dolog még talán nem esett meg a világon: ep midőn egy lap „pártolás hiánya miatt” megszűnik, egy másik akkor hirdeti ép előfizetést „bizva a közönség hazafiságában, mely remélhetőleg tőle se fogja megvonni a pártolást”. Nagy lehet az a bizodalom, a mely még ily körülmények között is remél. A megszűnt lap az „*Apatini Hírlap*” — az újnak megcímét nem tudjuk, de úgy értesültünk, hogy a klerikális iránnyal próbál szerencsét. Mi ugyan nem hisszük, hogy avval (de akár a nélkül is) boldogul, de azért, mint jó kollégához illik, míg az előjének elmondjuk, hogy: „Beke hamvaira!” — addig az újnak öszintén kívánunk: „Sok szerencsét.”

— **Jegyzőválasztás.** A folyó hó 3-án megejtett választáson községi jegyzővé Vaskuton Szatmari József, I. s. jegyző választott meg.

† **Dr. Pataj Ármin.** Óriási részvét mellett kísérték örök nyugalomra vasárnap délután dr. Pataj Ármin Zombor város legnépszerűbb orvosát. A természetesen a zombori betegsegélyző egyetlér és a Chevra kadisa zaslókkal testületileg, Schlagetter Gyula polgármester a városi tisztikartal, az izr. hitközség Szilágyi Mór hík. elnök élén, az orvosi kar testületileg s megszámlálhatlan neptömeggel részt.

— **Halálozás.** Trencsényi Laczika, Trencsényi Károly felső kereskedelmi iskolai tanár és lapunk munkatársának 9 hónapos fiacskaja f. hó 17-én meghalt. Temetése másnap ment vegbe; ravatalára a felső kereskedelmi iskola tanári kara és ifjusága egy-egy koszorút küldött részvete jeléül. Szülei a következő gyászjelentést böcsatották ki. „A virág, melyet kinyitalkozik, leszakasztatik, és elmúlik, mint az anyék.” Egyetlen fiacskánk Trencsényi László folyó hó 17-en, 9 hónapos korában, hosszas szenvedés után örök álomba szenderült. Kedves halottunk hűlt tetemeit az ev. ref. hitvallás szertartása szerint a Rökus-sírkertben folyó hó 18-án, délután 4 óraker tesszük örök nyugalomra. Zombor, 1896. évi március hó 17-en. Beke es áldás poraira! Trencsényi Károly, atyja. Trencsényi Rajcsányi Mariska, anyja. Lebegje te őrző anygalként felettünk!

— **Az ügyvédi kamarából.** A szabadkai ügyvédi kamara fegyelmi bírósága közhírré teszi, hogy dr. Mamusch Bödog szabadkai lakos ügyvédet az ügyvédség gyakorlatába visszahelyezte.

— **A gőzgépezőket és kazánfűtőket** vizsgáló zombori bizottság f. évi március hó 30-án fogja legközelebről vizsgálatait tartani, a m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében. (Megyeház.) — A vizsgálata jelentkezni óhajtok, kellően felszerelt folyamódványait, a m. kir. államépítészeti hivatalhoz intézzék. — A vizsgálata jelentkezőknek igazolniuk kell: 1. hogy a 13 életere betöltötték. (Ifjabb egynegy keresztlevéll.) 2. hogy magyar honossággal bírnak. 3. hogy erkölcsileg kifogástalan életűek. (A 2. és 3. alattiakat bizonyítványba is foglalhatók.) 4. hogy fűtött kazán, illetőleg dolgozó gőzgépező mellett, gépész felügyelete alatt legalább hat hónapon át

golgoltak. (Az erről szóló magánybizonyítvány az előjáróság által is megerősítendő.) Együttal arra is figyelmeztetnek a jelentkezők, hogy a gépészjelöltéktől az állam hivatalos nyelvének oly mérvben való ismerete kívántatik meg, hogy a kiadott kazánügyi rendeleteket teljesen megérthessék; magyarul olvasni, írni, beszélni tudjanak. A kazánfűtőjelöltéktől csak az államnyelvének megértése, s a számok olvasása kívántatik meg.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter Gencsy Zoltán topolyai járásbírósi aljegyzőt a zombori törvényszékhez helyezte át.

— **Szinész-jubileum.** Leóvey József, Fűredi Károly zombor-bajai szintársulatának fáradhatatlan titkára, e héten ünnepli Baján szinészpályájának 30 éves fordulóját. Ezen alkalomból Leóvey „Othello” czimszerepében fog fellépni.

— **A titelkérlelem.** Zákó Milán orsz. képviselőhöz választókerülete székhelyéről, Titeletről egyik fővárosi lap utján nyílt kérelmet intéztek, melyet a titeli közsé képviselőtestület számos tagja aláírt. Arra kéri az orsz. képviselőt, hogy miután ő a vasutat Ó-Becseről Zsabyán és Temerinen át tervezi Ujvidékre, es így választókerületének nagy részét elkerülne, éppen Tiele is, hol hármas vízi-út folytán az elénk hajózás a vasuti forgalomra előnyöket iger, — támogatassa mint a kerület által egyhangulag megválasztott szabadelvű parti képviselő a magas kormányánál, egyben a megyénél az Ujvidék-titeli színyvonal kiépítését, melyre az engedélyesnek, Leininger főnöknek Tiele nyegvenzer forintot szavazott meg. Zákó befolyasatól s öszeköttetésétől, főleg miután a megye egy Ujvidéktől Tieleig tervezett mútra nagy összeget készüldődni, sikert remelnek.

— **Március 15.—és május I.** Veszedelmesen kezdik a szocialisták a foguk fehérít kimutatni. Működésük pedig, a mint látszik, már a hazafiság rovására is törekszik; erre mutat egy szabadalok kijelentése, a melyet az óbecsei szocialistákör legutóbbi gyűlésén tett egy munkás. Március tizenötödikének megünnepeléséről volt szó. Az értekezlet folyamán felállt Virág János és oda nyilatkozott, hogy március 15-ike csak a *hatalmasok* érdekeit szabadította föl ezelőtt 50 évvel, de a *munkásnép* csak *május elseje*. Ez az inkább otromba, mint vakmerő megjegyzés meg is tetszett az egybegyűlt szocialistáknak. És, a mi már ebből is látható, erősen készülődnek az ő szabadságnapuk, május elsejének a megünnepelésére. Negyűlést es nagyobb ünnepségeket terveznek arra az alkalomra, a mikor valószínűleg meg círább kifakadásokban lesz a halgatóknak alkalmuk gyönyörködni.

— **Ösztöndíj.** Az országos magyar izraelita ösztöndíj egyetlér Schwartz Samu féle 100 fros ösztöndíját Goldfáhn Mihály, topolyai joghallgató, a zombori főgymnasium volt növendéke, nyerte el.

— **Arczképlelezés.** Szabadkán, az ottani szent egyetlér abból az alkalomból, hogy elnökét, Freundenberg Márkust kereskedelmi tanácsossá neveztek ki, március 22-én diszközgyűlést tart, a melyen a kitüntetett elnök cletnagságu arczképet leleplezik. A diszközgyűlés ünnepi szónoka Geiger Mór hitközségi elnök lesz.

— **Fizetéseképtelenség.** A bécsi Creditoren Verein Ivanits es Gavansky óbecsei kereskedő céget fizetéseképtelenség nyilvánította.

— **Egyetemes tanítógyűlés.** Az ezredéves ünnepély alkalmával a hazai neptanítók egyetemes gyűlést fognak tartani. E gyűlésre az országos bizottsága a következő tételket tűzte ki: A magyar nyelv tanítása a nem magyarajku iskolában. — Az énekköltés magyar nemzeti szempontból. — Az

ismétlő iskolák szervezete es tanterve. — Egyeséges népiskolai törvény. — A tanítók szolgálati szabályzata. — Országos tanítóbizottság szervezete, a tanítóegyesület szövetségének megteremtése. Az országos bizottság felkéri a tanítóegyesületeket, hogy e tettekkel foglalkozzanak es határozataikat Böngér János titkárhoz (József-körút 40. sz.) küldjék be.

— **A mohácsi vésznap emléke.** Ha az ezredéves kimagasló eseményei között van, a mi megerdemli, hogy a millenium alkalmából emlékjellel legyen megerősítve, úgy bizonyára azok között a mohácsi vésznap az. Így hát teljesen dicseretes es követésre méltó az a cél, melyet Kardos Kálmán, Baranyamegye főispánja, Szily László, Baranya megye alispánja es Spacz József, Mohács város birajával élükön egy szépszámú bizottság maga elé tűzött. Meg akarják valósítani a szép tervet s e végül gyűlést rendeznek. A gyűjtővékhez a következő felhívást csatolják.

„Honfiktársak! Ünnepe elni készüld egész Magyar országot. Boldog a nemzedék, amelynek megérnie ada tott, hogy nemzetünk történetének ezredéves határkövet megépülni lassa. Megépülni lassa, dicsőségessé nagyunk, multak tanulságait intve hirdetőnk, jövő reményességük bízukén ébresztőnk. Örömlük es szenvedésünk, nagyságunk es pusztulásunk százasok emlékei neheztik szívünk, emelk föl lelkünk, amint anyai idők meggyén tölvegy. Érti ez mindnyajunk. Egész társadalmunk eszeleves alkotások versenyeré kel, hogy jövőnknek megmutassa, mint tudta — nemzedék megbeszélésű tíz évszázad nagyjainak emlékezetét. Ünneplő hazánk magyar közönsége, megkérdezzük tőled: ismered helyet a mi temetőnkünk, tudsz e szentebb helyet a mi temetőnkünk? Hőseink sírja, zaslósaik sírja, fő apjaink sírja, királyunknak sírja: egész hazánk sírja ez a nagy temető. Halálos tusaját vitta itt meg hazánk; százegek hái nem sirattak más, csak ami itt elvészett. Ünneplő hazánk magyar közönsége, elmondjuk teneked, hogy az a temető mostan is csak pusztá s a ki megkeresné, nincs ki rátalálna! Ezeknek a hőseink sírja emléket, ennek a temetőnek, föltamadasról beszélő kapolnáját akarjuk megépíteni. Gyöngök ez örök, hogy megunk tete sük: erős a szabad Magyarország, hogy ő megtehesse. Adjon ki mit adhat, a ki velünk érez. Szegény ha adozik, gazdag ha adozik, nagy lesz alkotásunk s lerohajuk hájánk Hozzájuk méltóan, méltóan mi hozzánk. Mohácsunk, 1896. március havában. A mohácsi emlékné bizottsága.”

Hiszük, hogy Baeszkában a szomszéd megye kérelme, mely az egész országrét az egész országnak szól, nem lesz kiáltó szó a pusztában. A cél megerdemli, hogy ra mind többen es mind töbet aldozzanak. — Adományok közvetítésére lapunk is szívesen vállalkozik es az adakozók névsorát időről-időre közzé is tesszük. — Az adományok beküldési határideje szeptember elseje.

— **Villamos világitás Adán.** Bizony jó lesz sietni azzal a villamos világitással, mert megérjük, hogy az utolsó kis falu is megelőző vele minket. Most is egy újabb villamos világitási tervről veszünk értesítést. Ada községe akarja a megye székhelyét megelőzni a villamos világitással. S hogy ez nem pusztán piun desiderium, mutatja, hogy a villamos világitás ügyét nem felhívással, hírlapi czikkekkel, határozatokkal s egyéb ily dolgokkal kezdtek meg, hanem határozott ajánlattal, melyet Schumacher Lajos nyújtott be az előjáróságnak. Adja Isten, hogy az ő villamos világitásuk ne maradjon oly sokáig terv, mint a miénk.

— **A polgármester költségei.** Közöltük lapunk mult számában azt a vádat, a melylyel a „Szabadkai Hírlap” Mamuschis Lázár polgármester es Jakobschits Gyula főjegyző ellen emelt. Most Jakobschits Gyula a M. H. utján tisztázni igyekszik magát a vád alól. Vedekezése így szól.

Szabadka város szervezete szabályrendelete 272—278. §-ai főlevéltárnokot es a levéltárát a főjegyző felügyelete alá helyezik es általános szabályként tuzik ki, hogy bizonyos iratok lemásolására csak a polgármester adhat engedélyt. Minthogy ugyane szabályrendelet a levéltári iratokból való jegyzetkészítésről említtet nem tesz, a másolatokkal, ha nem is egyértelmű, de mindenesetre egyenlő értékű jegyzet készítésére is ugyancsak a polgármester, de legaiább is a főjegyző adhat engedélyt s nem a levéltárnok, aki végelemzésben csupán kezelési teendőket van hivatala végezni. E hónap 10-én tudomásra jutván, hogy Lévai Simon es társai a levéltárnok utbaigazításai

szert és alapján a szervezési szabályrendelet ezen határozatnyál ellenére a levéltárban hivatalos iratokból jegyzeteket készítenek, midőn e körülményről személyesen meggyőződtem, természetesen nem is tehettem mást, mint hogy azt nekik megtiltoltam és mivel megyszeri felhívásoknak sem tettek eleget, való igaz, hogy karhatalommal akartam őket elváltatni, annyival is inkább, mert eddig sem tértem s ezután sem fogom tenni, hogy egy alantomas a legjobb tudomásom és tiszta lelkiismeretomből folyó magatartásom, illetve utatásaim ellen az elutasított feleket helybenhagyásával szembeállítsam. A leghatározottabban kijelentem azonban, hogy az ügy, melyben Lévy Simon és társai jegyzeteket készítettek, teljesen ismeretlen volt előttem, amint ezt ők tudják s különösen a levéltárnok tudja legjobban. A dolog lényegére azóta szerzett tapasztalataim alapján a következőket óhajtom meg jegyezni: Mamusch Lázár polgármester a szóban forgó kiküldetés alkalmával kiérdemelt 60 frtól tévedésből tényleg kétszer számolt el több hónapnyi időközben s ezt sem a számvizsgáló sem a számvizsgáló osztály nem vette észre, hanem észrevette Jandek Mátyás levéltárnok, aki nem azt ismerte kötelességének, hogy a tévedésről főispánját, polgármesterét vagy főjegyzőjét értesítse, hanem kivette, illetve besugta azt Mamusch Lázár halalos ellenségének, Lévy Simonnak. A levéltárnok korrek eljárása ezekben megvilágíttatván, még csak azt kívánom megjegyezni, hogy a körülbelül 300,000 forintnyi vagyonnal rendelkező Mamusch Lázár polgármester ez órában kérte maga ellen a vizsgálatot és a második elszámolásnál fölvetett 50 forintot letétbe helyezte.

Az ügyet különben nemsokára a közgyűlés előtt fogják tárgyalni.

— **Villamos világitás.** A városi bizottsági tagok a következő meghívót kaptak: A főispán ur ömeltóságának megbízásából felkértem uraságot, hogy a városi világitás illetve villamos közvilágitás ügyének előzetes megbeszélése céljából folyó hó 20-án délután 3 és fél órákor a városháza nagytermében tartandó értekezleten megjelenni sziveskedjék. Zombor, 1896. évi március hó 18. án. Schlagger Gyula s. k., polgármester.

— **Hajótársak megnyitása.** A Magyar Folyam- és Tengerhajós Reszvénytársaság feltevezető igazgatósága közzhír teszi, hogy a vukovár-újvidéki hajóárakatok e hónap 17-ikén az alább jegyzett menetek szerint indította meg:

Indul 4.30	reggel	Vukovár (város) érkezik 7.10 este
.. 4.40	..	Vukovár (vasút) indul 6.55 ..
.. 5.25	..	Novoszello .. 5.55 d. u.
.. 5.40	..	Oppátovác .. 5.30 ..
.. 6.05	..	Bukin .. 4.50 ..
.. 6.30	..	Saregrad .. 4.15 ..
.. 7. —	..	Paianka .. 3.40 ..
.. 7.10	..	Blok .. 3.25 ..
.. 8.30	..	Cserovics .. 1.45 ..
.. 8.50	..	Beocsin .. 1.30 ..
.. 9. —	..	Futtak .. 1.20 ..
Érk. 9.40	d. e.	Ujvidék .. 12.30 ..

— **Templomrabló.** Topolyán már több ízben észrevettük, hogy a róm. kath. templomból misemondó ruhák és egyéb tárgyak tűnnek el. A rendőrség megindította a nyomozást s annak eredményéhez képest elfogta Szulik Mária asszonyt, akinél az ellopott tárgyak közül többet meg is találtak.

— **Téli virágzás.** Szabadkan a múlt héten egy meglehetősen elagott pár mondta egymásnak a holtimomigant és holtáigant: Macskov Kostek Ivan 75 éves és menyasszonya, a ki 76 éves, esküdtek egymásnak örök hűséget.

— **Fényes esküvő.** Az újbábszi izr. templom szép esküvőnek volt f. hó 13-án zsinh-lye. Schlosz Leonóra kisasszonyt, özv. Schlosz Ignacné leányt vezette oltárhoz Schwarz Adolf tanító Bajn.okról — nagy és díszes nászközönség jelenlétében. Az erre az alkalomra alakult női karéneke és a papildás után Kriszhaber Béla dr. főrabbi szép beszédet intézett az ifjú párhoz.

— **A baja-kis-szállási út.** A baja-kis-szállási út földmunkálataira f. hó 14-én délelőtt tartottak meg az árlejtet a szegedi polgármesteri hivatalban. Három vállalkozó tett ajánlatot. Klínger Albert, ki az előirányzott összegből 635 frtot engedett, mint legelőcsőbb nyerte el a vállalatot.

— **Késelő csizmadia inas.** F. hó 12-én délelőtt 11 óra után, a mint az iskolás fiúk hazafelé mentek Damjanovits Aczó ó-becsi csizmadia inas rátamadt Makra Sándor V. osztályos népkolai tanulóra és azt hátulról lapoczkája táján úgy megszurta, hogy a fiú azonnal lerogyott. Úgy viték haza szüleihez. A saját tettetől is

megijedt inas szökésnek indult s a rendőrség közel a török-becsi csárdánál fogta el s hozta vissza. A bicskázó inas bűnös tetelének okát azt hozta fel, hogy azok az iskolás fiúk őt mindig szidalmazták, csúfolták.

— **Ösztöndíj külföldi tanulmány-utra.** A pesti magyar kereskedelmi bank 15000 frtos alapítványának 675 frt. kamatját mint külföldi tanulmányutra szánt ösztöndíjat a kereskedelemügyi miniszter ez évben egy kiváló készütséggel végzett kereskedelmi akadémia vagy ezzel egyenrangú felső kereskedelmi iskolai tanulóknak adja ki és ez ösztöndíjra pályázatot hirdető, annak fölteleleit következőkben állapította meg. Az ösztöndíj elnyerése iránt folyamodhatnak oly ifjak, kik valamely hazai kereskedelmi akadémiát kiváló sikerrel végeztek, mely körülmény iskolai végbizonyítvánnyal igazolandó. A folyamodványban megjelölendő azon specialis ismeret, melynek elsajátítása vagy tovább tanulmányozása végett az illető el tanulmányutat megteni szándékozik. Főlemiltendőek folyamodónak esetleges szakmunkálatai az illető ismeretekhez, — valamint a nyelvismerek és a tervezett tanulmányút programjái és időtartama. — Vegül megemlítendő a folyamodványban, hogy folyamodó miként veli szerzett ismereteit és tapasztalatait a tanulmányút befejeztével itthon értékesítheti. Oly pályázó, ki jeles iskolai képzettség mellett a tanulmányozandó vagy elsajátítandó specialis ismeretek körében már elméleti vagy gyakorlati irányú tanulmányokra kívánczokhatik — és ezt igazolni képes — valamint kellő nyelvismertel is bir, az ösztöndíj odaítélésénél előnyben fog részesítettini. A pályanyertes a tanulmányutról a kereskedelemügyi miniszterhez jelentést tenni tartozik. A fentiek figyelembe vételével szerkesztendő folyamodványok Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszterhez czimezve a pályázó rendes lakhelyére illetékes kereskedelmi és iparkamarához (Bács-Bodrogh és Csongrád megyei pályázók részéről a szegedi kamarához) nyújtandók be f. é. április hó 30-ig.

— **A szegedi kereskedelmi és iparkamara** 1896. évi márczius hó 24-én (kedden) d. u. 1/5 órákor saját helyiségében ülést tart. Tárgyszorozata a következő: I. A jegyzőkönyv hitelesítése két tag kiküldése. II. Elnöki jelentések. III. Titkari jelentés az irada tevékenységről. IV. Interpellációk és indítványok. V. A kereskedelemügyi miniszter ut 70915. számú leirata, melyben az egyszeri téglalagteret használt kemenczék engedélyezése ügyében kíván vélemény. (Az iparosztály jelentésével). VI. A kereskedelemügyi miniszter ut 12372 számú leirata a kiállítás látogatása ügyében. (Az iparosztály javaslatával) VII. Sterényi József iparoktatási miniszteri biztós átirata a fa- és szénipari szakiskola ünnepélyes fölavatása ügyében. (Az elnökség jelentésével). VIII. Ugyanannak átirata a „Magyar Iparoktatás“ című szaklap támogatása ügyében. (Az iparosztály javaslatával). IX. A miskolczi kamara átirata a hazadó — menességek reformjára vonatkozó fölterjesztésének partolásaért. (Az iparosztály javaslatával). X. Ugyanazon kamara átirata az osztrák-magyar bank kamarai illetékfizetésére vonatkozólag. (Az elnökség javaslatával). XI. A brassói kamara átirata a villamossági telepek allami kedvezményezésére ügyében tett fölterjesztésének partolásaért. (Az iparosztály javaslatával). XII. Átiratok a vasúti díjcsabáznak a szomszédos forgalomra vonatkozó módosítása ügyében. (Az elnökség jelentésével és a kereskedelmi osztály javaslatával). XIII. Átirat az apatini ipartestület alapszabályainak módosításáról. (Az iparosztály javaslatával). XIV. Átirat a topolyai ipartestületi betegsegélyző pénztár munkabér átlagának megállapításáról. (Az iparosztály jelentésével). XV. Az osztrák-magyar bank szegedi fiókületének átirata váltóbírátk ajánlásaért. (A jelölt bizottság javaslatával).

XVI. A köbányai Dréner-féle sörfözde beadványa a sárdó ügyében. (Az iparosztály javaslatával). XVII. Baja város tanácsának átirata a szabálytanfolyam nagyobb mérvű segélyezéseért. (bizottsági javaslatával). XVIII. Egy szakiskolai tanuló folyamodásért. (Az ösztöndíj bizottság javaslatával). XIX. Somogyi Emil Bata városi állandó gazdasági tudósító beadványa az elesztők ketezőző minőségi megjelölése ügyében. (Az iparosztály javaslatával). XX. Scheinberger Antal szegedi kereskedő beadványa több posta és távirat nyitás ügyében. (A kereskedelmi osztály javaslatával). XXI. Kamarai pénztárnok választása. XXII. Kamarai levelező tagok választása. XXIII. A kamara 1895. éri zársmadása. (A számvizsgáló és nyugdíj — bizottságok jelentésével).

(Elvesztett folyó hó 13-án egy barna foltos fehér vizslakutya, Lord névre hallgat. Kéretik a megtaláló, esetleges nagyobb jutalom mellett kiadóhivatalunkban jelentkezni.

GSARNOK.

Rachel.

— Regeny. —

(A „Z. és V.“ eredeti tárcaja)

Irta: Krausz Bernál.

13

(Folytatás.)

— Tisztelendő ur bizonyára nem veszi rossz néven, hogy ily koran háborgatni batorokodom — felelé szerényen a szidó. . .

— A lejtávolabrról sem, kedves Lévi ur; nálam barmikor bekopogtathat, 'szen nem vagyunk mi olyan nagy urak, hogy a hivatalos órákra tekintsünk. . .

— Epen ezt gondoltam magam is, tisztelendő ur, és mivel rám nézve az ügy, melyben szivességét igénybe venni óhajtom, igen sürgős, hát azért siettem.

— Sürgős? — vagott szavába a pap — Ugyan mi lehet az, kedves Lévi ur? Szívesen rendelkezésére állok, tessék szobamba fáradni. . .

— Köszönöm, tisztelendő ur. . .

— Kati, hozzon csak föl abból a törkölyből a kedves vendégünknek. . .

— Köszönöm, tisztelendő ur. . .

— Tessék, tessék, kedves Lévi ur, majd ott benn elvezetünk mindent, — szolt mosolyogva a pap és a zsidót karonfogva vezeté be a szobájába.

— Nos tehát Lévi ur, most mondja el azt a sürgős ügyet, amiért ilyen koran reggel már ilyen nagy utat megtett, — mondta a szobába érve és a vendégnek székelt tova a pap, miközben maga is Lévi mellett helyet foglat.

— Emlékszik-e tisztelendő ur, — kérdé szemlesütve Lévi — bizonyos Snapsz Rézire, aki valamikor itt a mi vidékünkön élt?

— Snapsz Rézire? Már hogyan emlékezni rá? Hiszen ismerte azt itt minden gyermek.

— És van tudomása tisztelendő urnak arról is, hogy ennek a szerencsétlen aszszonyoknak egy gyermeke is volt?

— Hogyne volna tudomásom? — Hiszen én kereszteltem meg. . .

— Ön keresztelte meg?! — kiáltá fel örömmel Lévi.

— Én hát a szerencsétlent! — De miért érdekli Lévét ez iránt a söpredék népség iránt?

— Engedje meg tisztelendő ur, hogy röviden a dologra térjek. Érdeklődöm ennek a szerencsétlen gyermeknek a sorsa iránt és csak arra kérem, hogy nekem róla egy keresztelő levelet kiadni sziveskedjék.

— No ha csak ennyiből áll az egész ügy. . .

— Ennyiből. . .

— Ezért bizony kár is volt ide fáradni; no de azért igen örülök látogatásának, kedves Lévi ur, legalább én is megkínálhatom egy pohárral — hehehe — mosolygott a pap és barátságosan kocintott a látogatóval.

— Azt a keresztelő levelet póstán is megkaphatta volna tőlem; — folytató a lelkész, miután poharát kiürítette — no de ha már itt van, azonnal megkaphatja.

Ezzel iróasztalához ült és a keresztelési anyakönyvet maga előtt fölnyitva, önmagának hangosan diktálni kezdett:

„Az újszülött neve: „Torma Rézi; neme: leány; — törvénytelen; született 187. . . . augusztus 8-án.

— Tehat Torma Rézinek hívják? — kérdé Lévi.

— Az anyja után — válaszolt a pap. Az ilyen fajtű gyerekek rendszeren az anyjuk nevét viselik. . . .

Ha tudta volna, hogy mennyire fájt ez a megvetőleg odavetett magyarázat Lévinél, bizonyára nem folytatta volna; de Lévi a legtávolabbról sem arulta el, hogy a pap szavai őt sértik és türellemmel végig hallgatta a szerencsétlen asszonynak egész biográfiaját. . . .

Azután zsebre vágta a keresztelő levelet és egyenesen haza hajtatott.

Othton első dolga volt a leány keresztelő levelét a plebánosnak bemutatni és tőle a kápolna építésére a végleges engedélyt kikérni. — — — — —

XVI. Az éjjeli látogató.

Nagy idő mult el ezen események óta. A p — — — i temetőben már a cserepek is megfeketültek a „Lévi kápolnáján“ és a Rézi néni sírját bekerítő vasrácszat aranyozását is rég lemosta már az eső. A kerítésen belül pedig gyom verte föl a sírhalmot, amelyből a fekete márványkő is alig látszott ki. Rég lehetett biz' az, hogy a sírhalmot emberi kéz gondozta. Lévre is már csak úgy emlékezett vissza a nép, mint a falu egykori jötevőjére. . . .

Nagy dolognak kellett történnie, hogy a jószívű öreg szülőföldjéről elköltözött. — — — — — Senki sem tudta miért, egyszerre csak pénzbe tette minden vagyonát és a fővárosba költözött.

Azóta, pedig van annak már vagy 10 esztendeje, nem is látták őt a faluban többé. — — — — — Csak az előjáróságnak írt minden évben egyszer, úgy halottak napja előtt, hogy a szabadságharcban elesett és a p — — — i temetőben nyugó bajtársainak a sírját világitassák ki, díszítessék föl az ő költségén és az előjáróság e kivánságának mindenkor eleget is tett. És Lévi ga-

vallósan megfizette mindig a költségeket. A Rézi néni sírjával ő sem törődött többé. . . .

Lassanként azonban a Lévi levelei is elmaradtak és az utolsó években már semmi életjelet sem adott magáról.

Mi történhetett a nemesszívű emberbaráttal, hogy még a legszentebb feladatát is elhanyagolta? — — — — —

— — — — — Keresztek fel őt fővárosi otthonában.

Egy ködös, borongos novemberi estén a főváros egyik legélénkebb utcáján egy fiatal katonatiszt járkált föl és alá köpenyét hanyagul vállára vetve, s ügyet sem vetve a mellette tova hömpölygő emberáradatra. Mintha őt ez a nyüzsgő élet a legtávolabbról sem érdekelné, furkászó tekintetét folyton az üzletek czéglépirataira és a házak számaira irányította. E kutatása közben észre sem vette, hogy az eső is permetezni kezd és az utcának már majdnem a végére ért. Köpenyét ösztönszerűleg összébb húzva visszafordult tehát az újabb vizsgálat alá vette a házzámokat és czéglépiratokat. Végre hosszasan keresés után, úgy látszik, mintha rátalált volna arra, amit keresett. Egy hosszú, egyemeletes, elég csinos épület volt az, amely előtt megállt; de még mindig nem akart hinni szemecinek. Néhány lépest tett hát vissza a kocsi-ut fele, azután tenyerét szemé fölé emelve iparkodott bizonyosságot szerezni, vajjon nem tévedett-e?

— Csakugyan jól olvastam — mormogta magában a hazon függő czégléablát jól szemügyre véve — ez az!

Ezzel a kapu alá lépett és erősen megrántá a csengetyűt.

A czégléablán pedig, a melyet a fiatal tiszt olyan sötét nezegetett, a következő felírás volt olvasható:

LEVI AHRON
hatóságilag engedélyezett
kezi zálogháza.

A csengetésre csakhamar nehéz léptek zajja volt hallható a kapu mögött, a rozoga alkotmány fűszaggató nyirkogással megnyílt és a fiatal ember előtt egy galambösz, hosszú, szikar termeltű férfi állott, akinek a nem épen kis termeltű katonatiszt alig ért föl a válláig.

— Mit kíván az ur? — kérdé az öreg az ismeretlen látogatónak a kezében levő nem épen kellemes szagú petróleum lámpással az arcába világítva.

— Üzleti dolgokban öhajtanék Lévi úrral beszélni — feljött a katonatiszt.

— Ugy? — Üzleti dologban? — ismétlé az öreg jól megnyitva az egyes szótagokat. — Hát tessék, kérem, besétálni. . . .

Ezzel hátat fordított a fiatal embernek és előre csoszogott. A katonatiszt szó nélkül követte őt 2—3 szobán át, melyekben a legkülönfélébb zálogtárgyak voltak egymásra fölhalmozva.

Ilyen zsiláru-raktárt a fiatal ember még soha sem látott. Ugy tetszett neki, mintha az összes emberiség insége és nyomora, az összes gonosztevők gazsága és az összes fiatalság könnyelműsége és léhasága e helyen adna egymásnak találkozót, e kamrákban halmozódna össze. . . . Regi cserépedények és rozsdás vasak — modern uniformisokkal, valódi arany és ezüst ékszer — bádög edényekkel, lámpaellenzők-

kel, ócskaságokkal; — összetörött butor- darabok rongyszőnyegekkkel, üvegedények selyemszővetekkel a legnagyobb rendetlenségben össze-vissza dobálva heverték itt egymás hátán.

A fiatal ember szinte félve haladt el e zsilbásár mellett és megkönnyebbülten lélekzett föl, mikor végre hosszas vándorlás után az öreg egy tágasabb és elég tiszta teremben megállapodott és a lámpást az asztalra helyezte.

A szoba, melyben megállapodtak, egyszerű butorzatával is elég barátságosnak tetszik az ifjunak és miután az öreg az asztal mellett helyet foglalt, maga is szó nélkül leült.

Az öreg a lámpát maga elé húzva, az ifjut szemügyre sem véve, papírt vett elő és alig hallhatólag susogta: „Pénzre van szüksége? — Mennyire, hadnagy ur?“ — Mintha ez a kérdés csak olyan magától értetődő, természetes lett volna.

A tiszt megrögzött az összeget és azután mintegy mentségül elmondta, hogy csak a napokban jött fel a fővárosba, tisztársaival az ismeretség öröme néhány éjszakát átmulatott és ilyenformán hamarabb jutott pénzzavarra, mint maga is hitte volna. Igaz ugyan — folytató szemlesütve és előadásában folyton akadózva — hogy a szalidában levő értékeire akár a vendéglőstől is kaphatna nagyobb összeget, többet is talán, mint amennyire egyelőre szüksége van; de ezt nem akarta igénybe venni, aztán még a Lévi czéggé sem ismeretlen egészen előtte és így egész bizalommal fordult hozzá. . . .

— Nem tesz semmit, nem tesz semmit, — vagott a beszélő szavaiba Lévi, — a penzt itt is megkaphatja, hadnagy ur; csak hogy van-e valami kezi záloga?

A fiatal ember szó nélkül kivette értékes aranyóráját és ezt rengek fonatu aranylánczával együtt Lévi elé az asztalra tette.

(Folyt. köv.)

Törvéyszéki csarnok.

A Molnár Vargay sajtó-perben a szegedi kir. törvénszék, mint sajtóbiroság a következő végzést hozta.

2049 sz./B. 896. A sajtóügyi vizsgálóbíró jelentése dr. Molnár Gyula magánvádolónak Vargay Ferenc ellen indított ügyében a vizsgálati iratokkal s vadlevelel.

Végzés:

Az 1896. évi 1678 896 számú vadle- véiben foglalt sajtóvetési vadnak a szegedi kir. törvénszék, mint sajtóbiroság tárgyalási teremben, (büntető törvénysek, Mars- teren levő épületben az emeleten) szóbelileg és nyilvánosan tartandó tárgyalására és el- bírálására az esküdtészeki tées 1896. évi április hó 20-ik napjának d. e. 9 oraja tüzenk ki s erre a hatarnapra vadlót Vargay Fe- renc az 1867. évi majus hó 17-én kibocsá- tott igazságügyminiszeri rendeletben kijelentett következmények terhe alatt a vadle- vel hatlapjára vezetett végzessel dr. Molnár Gyula magánvádoló pedig felzetzen megí- tetetnek s utóbbi egyuttal értesíteték, hogy hivatkozott tanuinak berendelése irant oly megjegyzessel tetetik intézkedés, hogy azok kihallgatasa, vagy mellözése irant az esküdt- széki tárgyalas folyamán a fejlemenyekhez képest fog a bíróság által határozat hozatni.

Végül azon szegedi esküdték névsora, kik jelen ügyben esküdtészeki szölgálatra hivatvák, ide mellékelve közöltetik.

Szegeden, a kir. törvénszék, mint

sajtóbiróságnál 1896. évi február hó 10-ik napján.

Póky,
sajtóbirósági elnök.

Névsora

az 1896. évi II-ik negyedben szolgálattételre hivatott szegedi esküdteknek.

1. Nagy Ferencz, 2. Kegievich Emil, 3. Juranovics Ferencz, 4. Halmi Mór, 5. Borros István, 6. Horvath Lajos, 7. Ecsedi István, 8. Kiss Arnold, 9. Kertesz József, 10. Dobó Imre, 11. Ferenczi János, 12. Fankovits Miklós, 13. Kiss Gyula, 14. Ferencsevits György, 15. dr. Mann Jakab, 16. Várnai Lipót, 17. Krebek Otokár, 18. Kalmar István, 19. Barscsy Károly, 20. Fary István, 21. dr. Babó Emil, 22. Katona Pál, 23. dr. Lázár György, 24. Csikos József, 25. Csonka Ferencz, 26. Fülöp Bódog, 27. Milkó Jakab, 28. Aigner Lajos, 29. Robell Aladár, 30. Schütz János, 31. Fráter Gyula, 32. Gál Ferencz ifj. 33. Felmayer Lajos, 34. Enyedi Károly, 35. Heszlényi József ifj. 36. Labdi Antal.

A perben következő tanuk kaptak idézést: Erkölcsei tanuk Széchenyi József kir. törvényszéki elnök, Szemző István nagybirtokos és Paukovich Andor ügyvéd kamarai elnök. Azonkívül tanuk: Szilagyai Mór, Paul Kalman, dr. Vujevich Zoltán, dr. Thurszky Zsiga, Pavlovits Jenő, Buchwald Lázár, Reinitz Márk, dr. Brenner József — végül Szemző Károly és Róheim Zsiga urak. E tanukra dr. Molnar hivatkozott. A vádott által még csak ezentel lesznek a netalán tanuk bejelentendők. A szenzációsak igerésző sajtópernek számos zombori hallgatója is lesz.

Egy szorgalmas sajtó-peres. Ugyan kiról lehetne ez ezim alatt nálunk másról beszélni, mint a Zasztaváról, a ki gondoskodik arról, hogy a szegedi újságokat minél gyakrabban láthassa viszont?! Igen, a Zasztavának megint sajtópöre van. A mi mostani sajtópörének kis megkülönböztető jellegét ad a többiekétől, az az, — hogy ez egyszer nem a lap első hasábjain, de a nyitleri rovatban megjelenő kölcsönös támadások fogják a szegedi esküdtészeket foglalkoztatni. Tízostiz Gy. János úr módon nyilatkozott Stefanovits Szilárdról, hogy ez kénytelen volt ott a sajtóbiróságnál bevádolni. A szegedi sajtóbiróság enőke a per tárgyalását ápril 27-re tűzte ki.

Budapesti levél.

Tavasz van újra. Új élet, tevékenység indul meg. Az élet és tevékenység azonban számtalan követelménnyel, sok mindenek tudásával van összekötve; ennek némi részben való érelését óhajtuk előmozdítani, midőn t. olvasónk figyelmét a főváros egyes intézményeire irányítjuk.

Azon iparvállalatok száma, melyek terményeik nem csak itthon, hanem a külföldön is elismerést és elterjedést szereztek hazánkban, sajnos, igen kevés, s így bizonyára érdekelni fogja t. olvasónkat, ha egy házi vállalatunkat, melynek vegyei és terapeutikus tulajdonságai meg rövid idő előtti nálunk itthon is rejtett kincset képeztek, most már a világpiacot meghódították — itt röviden ismertetjük. A vállalkozó kiváló kereskedelmi ismereti és fáradságtalan tevékenysége, valamint példászerű kezelése által sikerült a bel- és külföld legelőkelőbb orvosi tekintélyeknek figyelmét ezen termény iránt felkelteni. A rendelkezésünkre álló füzetben több mint 100 elismerő nyilatkozat között a bel- és külföld legtekintélyesebb orvosai és tanárainak neveit találjuk; ezek: Magyarországból dr. Korányi Frigyes tanár, főrendiházi tag; dr. Schwimmer Ernő tanár, kir. tanácsos, stb. stb.; Ausztriából dr. Dittel egyet. tanár, udv. tanácsos; báró dr. Rokintansky egyet. tanár; dr. Bamberger udv. tanácsos; dr. Benedikt, dr. Spoeth, dr. Schmitzler, dr. Hebra, stb. stb. Németországból dr. Nussbaum, dr. Bardeleben, dr. Znelzer, Landenberger és Winkel egyetemi tanárok. Olaszországból a világhíri dr. Moleschotti, dr. Cantani Maragliano és Minich egyet. tanárok. Oroszországból dr. Zdekauer udv. tanácsos, dr. Rheyer, dr. Kosonsky, dr. Hugenberger és Lambli egyet. tanárok. Valóban a legkiválóbb társasága az orvosi szaktekintélyeknek, kiknek beható kísérletei a lithion- és boorgazdag Salvator-forrás vizet gyógyerejű és igen hatásos ásványviznek bizonyították és mint kiválóan eredményesen használják és rendelik vese- és hólyagbajok, köszvény és rheuma, aranyeres-bántalmaknál, továbbá a légző- és emésztő-szervek hurutainál. Ezen szaktekintélyek által felsorolt eredmények azt is bizonyítják, hogy a

Salvator ásványviz az anyagcserét hatalmas előmozdítja, és hogy a szensav-tartalmánál fogva igen kellemes. A vizeletet előmozdító itató ital, mely vasmentesecskéül fogva igen könnyen emészthető. A „Salvator” ma már úgy a bel- mint külföldön jól ismert, világhíri ásványviz- s a Salvator-forrás vállalat, Eperjes mellett a magyar ipar díszét képezi, melynek létesítése által a tulajdonos Schultes Agost Budapesten valóban nagy érdemeket szerzett s a szenvedő emberiség hálaivá tartozik neki, mert az ő fáradságtalan tevékenysége nélkül ez a gyógyforrás még tovább is ismeretlenül és használatlanul maradt volna.

Orrommel vesznök tudomást és közöljük t. olvasóinkkal, hogy Haszinszky Károly gyógyszerészt az Akadémie Parisienne nagy arany éremmel tüntette ki és dolgozó társává választotta, a gyógyszerészeti tudomány terén kifejtett hasznos munkássága elismerésül, és ezzel meg van erősítve azon általános, szakkörökben valamint a nagy közönség körében is elő meggyőződés, miszerint Haszinszky Károly gyógyszerész egy a tudomány, mint a közegészségügy követelményeinek teljesen megfelelnek. Ezért bátran veheti igénybe mindenki, kiknek valamely úti baja van, melyet az ő — immár háziszernek nevezhető gyógyszerével meggyógyítani vagy megszüntetni lehet. Ezek közül felméljük a tavasszal rendszeren nagyobb mérvben nyilvánuló esz., rheuma és migrán ellen igen hatásosnak elismert Gaultheria olajat, mely többek által, azaz, rossz szaga nem érezhető, s így felhasználása nem kellemetlen, Nothnagel bécsi tanár által is legelőnyösebbnek ismertetett el. Ara 1 ft. A Cocain pastillából néhány darabka megszünteti a garat- és gégehurut, köhögést és rekedtséget. Igen hasznos szer a Cardopatia verszegysége, idegesség, angolkór, strophala és álmatlanság ellen; jó étvágyt, jó alvást, vig kedélyt és ezzel a test gyarapodását idézi elő; a soványságot megszünteti, különösen ajánlatos mellbetegségeknél. Ara 2 ft. A „Lithion” nemcsak klinikailag, de már a nagy közönség körében is általánosan elismert gyógyszer soványságra és a hízás megakadályozására, valamint a Rover egyezmény előforduló asztma megszüntetésére. Ara 1 so számmal 2 ft. Ennek kitűnő hatása ma már közhely, tárgya a fővárosban Haszinszky Károly egyéb hasznos gyógyszerét kimerítő prospektusában sorolja fel, melyet kívánatra díjmentesen megküld az ő tulajdonát képező Orsz. Közp. Hasznoszevni gyógyszerár, hol a „Lithionpatia” teljes szaklelap szerkesztésére és kiadói vállalat is van; Budapest, VIII. Közp. Szilárd-utca és Sandor-ter. sarkán.

Ritka kitüntetés érte az ezüzlő „Nöidlinger G.” most „The Singer Manufacturing Co. részvénytársaság” cégét a tisztelet Észak-Csehországi iparkiallítás révén, az ott kiállított „Eredeti Singer varrógépeit”. A kiállítás igazgatósága a következő alát. írték a céghez: „Teplitz 1895. szept. 27. T. Neidlinger G. urnak, mint a Singer Manufacturing Co. képviselőjének Praga-Teplitz. Kiállításunk bíráló bizottsága Önnek az eredeti Singer varrógépeknek kiállításunkon bemutatott gazdag csoportjért az aranyérmét ítélte oda, tehát a legmagasabb díjat, mely a rechenbergi kereskedelmi és iparkamara székhelyén kívül lakó kiállítók számára rendelkezésre állott. A bíráló-bizottság által különösen kifejezett kívánságunk teszünk eleget, midőn köszönetünket kapcsán egyben kifejezést adunk a rendkívüli szakértelemmel rendezett kiállításért, mely kiállításunk sok ezer látogatójának alkalmat adott arra, hogy házi és legkülömbfélébb ipari céloknak szolgáló legújabb, elismerten kitűnő varrógepeink rendkívüli nagy számával megismerkedjenek. Az üzemben bemutatott varrógépei az általuk végzett munkák és szinompás him-

zések által nemcsak azok csodálkozását keltették fel, kik azokat látták, de egyben ezek kiállításunk legkimagaslóbb tárgyai is voltak, melyek sokféleségükkel, imponánsok, buzdítólag és művelőleg is hatottak. Ezért ismetelten köszönetet mondunk, s a szoklatnál módob, melyben azt kifejezésre juttattuk, méltótlanság látni, hogy mi is mily nagy súlyt tulajdonítottunk kiállításunkon történt részvételéhez. Kiváló tisztelettel stb. stb. Külömben pedig „Az óites szépségeit, kitűnő szerkesztést s a czípszemestorségnek az eredeti Singer varrógépekkel nyújtott sokféle szolgálataért” szöve ajánlás mellett érte az aranyérmét.

A gazdalkozás és a városi hatóságok figyelmét különösen az aszfaltburkolat czélzserűseire hívjuk fel, a tavaszi idény alkalmával sok helyütt felmerülő nedves falak, lakások, pinézek, raktárak szárazzá tetelet. Nagy tért hódított már az aszfalt hazánk számos városában az utcák és közterek burkolásának mindenütt a legnagyobb elismerést vívta ki az ezt előmozdító Magyar Aszfalt részvénytársaság. Az aszfalt-macsdan kocsut-burkolat, ezen társulat találmánya, melyre kizárólagos szabadalommal is bír, a legelőnyösebb, legjobb és legtartósabb, a legjobb kockaköb-burkolattal vetekedik, s könnyen és olcsón tartható jó karban, de készítése módjánál fogva annyira erősfelületű is, hogy az utak és járművek a legkönnyebben és legbiztonságban közlekednek rajta, s az ország számos városában, hol eddig alkalmatlak, mindenütt a legelőnyösebbnek bizonyult. A magyar aszfalt-részvénytársaság, Budapest, Andrássy-ut-30 sz., mely az aszfaltot saját bányáival, bányaiban termeli, kívánatra költségvetéssel és árjegyzékkel díjmentesen szolgál.

Az építő közönség és az építész urak különös figyelmébe ajánljuk meg Walla József mozaik- és cementárnyárát és építési anyag raktárát. (Budapest-VII. Rottenbiller-utca 13.) Legnagyobb készlete van itt: cement és mozaiklapok, kerámia, keheimi és mettlachi lapoknál teraotta építési díszitemyek, köfedélap, tűzálló-téglaik, kőgyágesivők, kemén toldalekoknak stb. A cég vállalkozik mindenféle cement-munkák elkészítésére is, nevezetesen granittrazzo, betontrazzo, cement- és mozaiklapokkal burkolások, csatornázások, cement- és mozaiklapokkal burkolások, szaktélemmel végzett és azok tartósságát kezeséget vállal. Walla József jó hírneve országzerre ismert, végez munkát és vállaltat teljes megelégedést nyertek mindenütt, mozaik- és cementárnyár gyára és építési anyagok raktára a legnagyobb és egyetlen a meg nem nevesen s a megrendeléseket legújításokban képes eszközölni nagyszámban berendezésnél fogva. Diszpen kiállított közep árjegyzéket a cég kívánatra ingyen és bementve megküldi.

A zombori export-gőzmalom részvénytársaságnál egy

gyakornok
alkalmaztatik. Ajánlatok az igazgatóságnál benyújtandók.

Végeladás.

Bánya igazgatói állást nyervén, Zomborból eltávozom, midőn tehát Zombor város mélyen tisztelt közönségének eddigi szives támogatásáért köszönetet mondok, egyben tudatom, hogy

Zomborban, a Kossuth Lajos (fő) utcában

levő

üveg és porcellán-kereskedésben

levő összes áruimat az üzlet teljes felszólata

végett

a bevásárlási áron alul

hatósági engedélylyel.

végeladom.

Zomborban, 1896. márczius havában.

Pock László,

üveg és porcellán kereskedő.

